

STRÁŽCE PRAHU
Duševní děje ve scénických obrazech
od
Rudolfa Steinera

(Sepsáno r. 1912, poprvé uvedeno v Mnichově 24. srpna 1912
původní název: Der Hüter der Schwelle.)

OSOBY, POSTAVY A DĚJE

Duchovní a duševní děje lidí, vykreslené v tomto sledu scénických obrazů "Strážce prahu", představují pokračování těch, které se objevily v životních obrazech "Brána zasvěcení" a "Zkouška duše", zveřejněných ode mne dříve. S těmi tvoří jediný celek.

Ve "Strážci prahu" vystupují následující osoby a bytosti:

I. Nositelé duchovního živlu:

1. **Benedictus**, vůdce slunečního chrámu a učitel několika osob vyskytujících se ve "Strážci prahu". (Sluneční chrám se připomíná

jen v "Bráně zasvěcení" a ve "Zkoušce duše".)

2. **Hilarius Gottgetreu**, velmistr mystického svazku. (V minulé inkarnaci

ve "Zkoušce duše" byl znázorněn jako velmistr duchovního bratrstva.)

3. **Jan Thomasius**, žák Benedictův

II. Nositelé živlu oddanosti:

4. **Magnus Bellicosus**, řečený German ("Brána zasvěcení"), preceptor mystického svazku.

5. **Albert Torquatus**, řečený Theodosius (v "Bráně zasvěcení"), ceremoniář mystického svazku

6. **Profesor Capesius**

III. Nositelé živlu vůle:

7. **Bedřich Trautmann**, řečený Romanus (v "Bráně zasvěcení"), ceremoniář mystického svazku. (Znovuvtělení druhého ceremoniáře duchovního bratrstva ve "Zkoušce duše".)

8. Teodora, věštkyně. (U ní je živel vůle přeměněn v naivní zření.)

9. Doktor Strader

IV. Nositelé duševního živlu:

10. **Maria**, žákyně Benedictova

11. **Felix Balde**

12. **Baldova žena**

Bytosti z duchového světa:

Lucifer

Ahriman

Bytosti lidského duchovního živlu:

Dvojník Thomasiův

Duše Teodory

Strážce prahu

Filia duchové bytosti zprostředkující spojení

Astrid lidských duševních sil s kosmem

Luna

Druhá Filia, duchová bytost, která tomuto spojení duševních sil s kosmem
překáží
Hlas svědomí

Tyto duchové bytosti nejsou míněny alegoricky nebo symbolicky, nýbrž jako reality, které jsou pro duchovní poznání zcela postaveny na roveň fyzickým osobám.

1. Ferdinand Reinecke (Čistokout)	7. Bedřich Geist (Duch)
2. Michael Edelmann (Šlechtný)	8. Kašpar Stürmer (Útočný)
3. Bernard Redlich (Počestný)	9. Jiří Wahrmund (Pravdóústý)
4. Františka Demut (Pokorná)	10. Marie Kühne (Smělá)
5. Maria Treufels (Skálověrná)	11. Hermína Hauser (Domácká)
6. Luisa Fürchtegott (Bohobojná)	12. Kateřina Ratsam (Poradní)
- (*To je znovuvtělených 12 sedláků a selek ze "Zkoušky duše".*)

Děje "Strážce prahu" se odehrávají asi třináct roků po dějích "Brány zasvěcení". Způsob opakování života vzhledem ke "Strážci prahu" se nesmí brát jako všeobecně platný zákon, ale jako něco, co se může stát na určitém rozhraní časů (časovém obratu). Proto jsou také např. děje osmého obrazu mezi Straderem a dvanácti osobami možné jen pro tuto určitou dobu. Duchové bytosti, účinkující ve "Strážci prahu" naprosto nejsou myšleny alegoricky nebo symbolicky; kdo poznává duchový svět jako skutečnost, jistě také smí ony bytosti, jež se mu tam uplatňují jako fyzičtí lidé ve světě smyslovém, znázornit právě tak jako tyto. Kdo má ty bytosti za alegorie nebo symboly, zneuznává ve "Strážci prahu" celý ráz daných dějů. Že duchové bytosti nemají lidskou postavu, jakou musí mít v jevištním znázornění, je snad samozřejmé. Kdyby pisatel těchto "Duševních dějů ve scénických obrazech" měl tyto bytosti za alegorie, pak by je neznázornil tak, jak to dělá. Členění osob ve skupiny (3x4) není hledané nebo tomuto znázornění dané za základ; vyplývá - pro myšlení dodatečně - z dějů koncipovaných zcela pro sebe, které takové členění utvářejí samy. Předem to členění učinit základem, pisateli by nenapadlo. Jako výsledek je zde uvést, může být dovoleno.

PRVNÍ OBRAZ

Sál v základním tónu modrého indiga. Je myšlen jako předsálí k prostorům, v nichž je mystický svazek povinen konat své práce. Ve volné rozmluvě je přítomno 12 osob, které se tím či oním způsobem zajímají o činnosti mystického svazku. Kromě toho: Felix Balde a doktor Strader. Obrazy představují události asi po třinácti letech od doby, v níž se odehrává "Brána zasvěcení".

Ferdinand Reinecke:

Je to opravdu podivné volání,
jež v této hodině nás tu spojuje.

Vychází od lidí, kteří vždy odloučení
od všech ostatních dětí Země, věří,
že jsou hodni zvláštních duchovních cílů.
Ale teď se má zřetelně ukázat
v plánu světa jejich duchovním očím,
že se musí sjednotit s lidmi,
jež bez svěcení jejich duchovního chrámu
vedou životní boj vlastními silami.
K tomuto druhu ducha, který se uchyluje
k tajemství, mě to netáhlo nikdy.
Chtěl bych se držet zdravého myšlení
a obecné jen myslí lidské.
Duchovní svazek, který nás teď volá,
nás tímto nebude chtít povznést
k zasvěcencům svých nejvyšších cílů.
V mysticky temných výtvorech slovních
nás podrží v zevním prostoru chrámu
a našich sil jenom jak hlasu lidu
chytře použije k posílení svého chtění.
Tak máme být slepí pomocníci
těmto lidem, kteří z výšin ducha
chtějí na nás shlížet s tvářů vůdců.
Neuznali by nás zralými učinit
ani jediný jen krok, jenž by nás
k pravým pokladům chrámu svěcení
a k jejich duchovnímu světlu mohl vést.
Uvážím-li pravou podstatu tohoto svazku,
vidím jen pýchu a duchovní klam
v hávu pokory a pláští věšteckém.
Bylo by snad nejlépe, všemu se vyhnout,
co jako mudrost se nám tu chce dávat.
Aby však byl zahlazený dojem,
že bez veškeré zkoušky se stavíme
proti dílu tak vysoce oceňovanému,
radil bych vám, napřed vyslechnout,
co těchto nositelů moudrosti je úmyslem,
a sledovat pak správný lidský smysl.
Kdo v sobě si ten smysl zvolí za vůdce,
nebude moci propadnout lákání
vycházejícímu z chrámu mystagogů.

Michael Elelmann:

Jaký poklad ducha je svěřený lidem,
jež chtějí teď k nám najít nějaký most,
to nevím sám, ani to netuším.
Znám však nejednoho šlechtného muže,
který se čítá v duchovní ten svazek.
V přísné tajnosti chovají zdroj vědění,
jenž jejich duším má zjevný být;
jejich činy a život však vypovídají,

že pramen, z něhož čerpají, musí být dobrý.
A vše, co z jejich kruhů pochází,
nese bytostné rysy pravé lásky.
Tak bude snad i dobré, co je pohnulo
k docela zvláštnímu dílu se spojit
s lidmi, jimž cesty mystické jsou cizí,
známé však duševní popudy k pravdě
a pravé cíle duchovního žití.

Bernard Redlich:

Obezřelost se mi tu zdá pravou povinností.
Mystové snad vycitíují blízkost doby,
přinášející jim ukončení jejich panství.
Rozum se v budoucnu málo bude ptát,
jak horují o pravdě zasvěcené chrámy.
Když tento svazek oznámí nám cíle
rozumně se jevící obecnému myšlení,
pak je též rozumné se k němu připojit.
Chce-li však překročiti brány,
které jak vznešenou oblast světla
uzavírají jeho místo od světa jiného,
pak jeho hávu mystiky se vyhnout třeba.
Neboť málo bude znamenat tomuto světu,
zač jsou jeho služebníci sami před sebou.
Nebudou považováni za nic více,
než jak se budou jevit obecnému soudu.

Františka Demut:

Tak mnohé, co zde musím slyšet
mně zaznívá jak slova lidí
slepých pro pravé světlo duchovní,
které už dlouho září vzácnými
paprsky moudrosti z míst svěcení
v zevní svět k útěše a spáse duší.
Jen kdo dal ozářit své srdce světlem tím
a hřejivě svou duši proniknout,
poznává pravou cenu této chvíle.
Říši vážné mystiky má otevřít
i lidem takovým, kteří se cítí slabí,
aby přijali po těžkých zkouškách duše
ve vyšších místech svěcení duchové světlo.

Maria Treufels: Že se teď mnohé bude muset změnit
v duších, které mají snahu sledovat
vedení v lidském běhu pozemském,
to zjevují mnohá jistá znamení.
Málo však nasvědčuje tomu, že k cílům,
přinášejícím mocné síly duším lidí,
mohou vést cesty mystické.
Zdá se mi, že si naše doby žádají

vůdců, jež v používání sil přírodních
umějí sjednotit genia se zručností,
kteří tedy tvořící na pozemském díle
účelnost sebe samých cítí v podstatě světa.
Že v mateřské půdě pravé skutečnosti
hledají kořeny i pro duchovní díla,
to vzdálí tyto lidi blouznění
a dá jim kráčet cestou lidské spásy.
Cítíc se proniknuta tímto míněním,
poznávám v bytosti doktora Stradera
takové síly, které se vskutku lépe hodí
k vedení duší než sami mystové.
Jak dlouho bolestně se muselo cítit,
že pro divuplné vytváření techniky
tak mnohá pouta byla vnucena
svobodě duchovního pudu lidské duše.
Avšak nyní se otevírá naděje,
o níž ještě nedávno nemohl nikdo snít.
Ve Straderově pracovně se nacházejí
v malém zázračná díla již účinná,
jež brzy ve velkém veškeru techniku
přetvoří a zbaví ji oné zátěže,
která ještě dnes mnohé duše tlačí.

Strader: Právě se mluvilo s nadějí o díle,
které, jak se zdá, se mi podařilo.
Sice musí ještě přejít onen most
vedoucí od pokusu do životní praxe,
pohled znalce může však dosud jen shledat,
že všechno technicky se prokazuje možné.
Zde budiž vynálezci toho díla
dovoleno svobodně projevit mínění,
které o svém výkonu sám chová.
Nechť jsou mu prominuta slova,
budou-li se někomu zdát neskromná;
chtějí přec vylíčit jen pocity,
z nichž síly proudily mu k dílu.
V pozemské cestě člověka se ukazuje,
že všechna činnost se uvolňuje od citu
i duše a propadá bezduchému bytí,
čím víc se učí duch ovládat síly,
které může najít ve smyslové říši.
Práce, tvořící životní hodnoty,
mechanicky odplouvá každým dnem,
a s touto prací také i sám život.
Dostí mnoho toho bylo vymyšleno,
co by se mohlo vskutku osvědčit,
aby ráz a forma práce chladné techniky
neochromovaly život lidské duše
ani pravdivé cíle duchovní.

Leč málo se dosáhlo touto snahou,
které jen ta otázka se zdála důležitá,
jak se mají stavět lidé k lidem.
Sám jsem strávil mnohou vážnou chvíli
přemítáním o této životní záhadě.
Stále však jsem viděl, že plod mého myšlení
z pravých hodnot života nic v sobě neměl.
Už blízko jsem se cítil trpkému dojmu,
jakoby v osudu světa bylo předurčeno,
že vítězné tažení na hmotném poli
se musí jevit rozvoji ducha nepřátelsky.
Zdánlivě jako náhodou mi to však přineslo
ze spleti myšlenek vysvobození.
Když jsem připravoval pokusy
těmto otázkám naprosto vzdálené,
vyrvaly se mé duši zcela náhle myšlenky
pravou cestu mi ukazující.
Potom se řadil pokus k pokusu,
až konečně na mém stole pracovním
mně vyplynula harmonie sil,
která jednou ve svém plném ztvárnění
čistě technicky přinese tu svobodu,
v níž mohou se pak duše rozvíjet.
Nebude již zapotřebí nutit lidi,
aby nedůstojně v těsných pracovnách
rostlinám podobni prosnili své bytí.
Síly techniky se rozdělí v tom smyslu,
že každý člověk pohodlně může užít,
čeho je mu k jeho práci třeba,
ve svém, podle sebe zařízeném domově.
O této naději jsem předem musel mluvit,
abych nepředkládal zcela bezdůvodně,
co je mi třeba říci k oné výzvě,
kterou teď bratrstvo Růžového kříže
vysílá lidem mimo jejich okruh.
Když nejprve se mohou lidské duše
plně rozvinout a ve své bytosti se najít,
pak velkolepě zapůsobí pudy,
jimiž duch věčně usiluje k duchu.
Proto teď správné myšlení jen ukazuje ten,
kdo uznat chce, jak ona výzva
odpovídá znamením, která my vnímáme.
Duchovní bratři chtějí volně všem lidem
v budoucnu dopřát vzácných pokladů,
neboť všichni lidé je musí požadovat.

Felix Balde: Slova zde právě vyslovená
se vyprostila duši, kterou naše doba
směla obdařit v říši smyslového bytí
pravými životními hodnotami.

Na tomto poli se dnes jistě nikdo
nemůže s doktorem Straderem měřit.
Já jsme zas našel, čeho je duši třeba,
cestami úplně jinými. Budiž tedy
také mně dovoleno několik slov.
Mě osud zřetelně upozornil
vyhledat poklady, které se člověku
otvírají v nitru jeho duše.
A tam jakoby našel světlo moudrosti
správně osvětlující hodnoty života.
Mystické žákovství se mi darovalo
v úplné samotě a rozjímáním.
A učit jsem se mohl touto cestou,
jak vše, co dnes chce člověka učinit
vládcem sil smyslové říše,
jej utváří jen k slepé bytosti,
která se ubírá temnotami.
A rovněž i poklady vědění, odnímané
hmotě užitím smyslů a rozumu,
jenom tápáním jsou v temných říších.
Vím, jak k pravdivému světlu života
mohou vést jedině stezky mystické.
Já stál na těchto cestách pravdy
jak člověk, jenž bez cizí pomoci se snažil;
celému lidstvu je to však nemožné.
Smyslové vědění a myšlení rozumu
vpravdě se rovnají jen takovému tělu,
které bez duševního obsahu musí zůstat,
chce-li se vzdorovitě vzpírat světlu
zářícímu od prapočátku Země
v zasvěcených místech pravé mystiky.
Proto s láskou by se měla uchopit
ruka, nyní podávaná z chrámu,
na jehož prahu jasné růže ze světla
významně symbol smrti zdobí.

Luisa Fürchtegott:

Člověk cítící důstojnost své duše,
může jen povolat svůj vlastní úsudek,
chce-li vědět o duchu a o duchových světech
a opravdu se do nich vpravit chce.
Kdo však ve slepé víře se může oddat
zevnímu vedení, ztratit musí sám sebe.
Vždyť dokonce i světlo, rádobý cítěné
ve vlastním nitru jako síla vyšší moudrosti,
zaslouží uznání ducha jen tehdy,
když jeho pravda se dá prokázat.
Nebezpečným stát se může světlo člověku,
chce-li se mu blížit bez důkazu.
Neboť až příliš často jen se duši jeví

na této cestě jako obraz světového základu,
co pochází z nevědomého jejího přání.

Bedřich Geist: Každý člověk by měl vycitovat popud,
aby skutečně porozuměl cestám mystů.
Zdá se mi, že jen blud místo pravdy
musí najít, kdo ve své duši má již předem
obraz cíle, dřív než k němu spěje sám.
O mystu se ale říká, že se chová
k svému cíli pravdy jako lidé,
kteří krásu rozlehlého poledu
chtějí vyhlížet z vrcholu hory.
Čekají, až se vyšplhají na vrchol,
a nemalují si už dopředu ten obraz,
k němuž je má přivést jejich putování.

Ferdinand Reinecke:

Nechceme se v této chvíli tázat,
jak by se měl člověk k pravdě postavit.
Bratři toho svazku zcela jistě nebudou
od nás chtít slyšet takovéto věci.
Ale proniklo už k mému sluchu,
že událost úplně zvláštního rázu
přinutila svazek, aby pomysleli na nás.
Thomasius, který už před mnoha lety
se nacházel v duchovním proudu
oddanému cílům mystickým,
dokázal vědeckými formami,
k nimž chová naše doba důvěru,
jako pláštěm ověsiti moudrost,
jež se má otevírat zasvěcencům.
Tímto postupem se mu podařilo
vynutit v širokých kruzích souhlas
pro spisy, skrývající zdání logiky,
ač obsahují jen mystické blouznění.
I badatelé, jichž si musíme vážit,
jsou nadšeni poselstvím tohoto muže
a přispívají tímto k jeho slávě,
kterou je vidět nebezpečně růst.
Toho působení se zasvěcenci bojí,
neboť musí přece ničit mínění,
že jen jim je předávána moudrost.
Proto se pokoušejí pod ochranu vzít,
co se Thomasiem nyní rozšiřuje.
Chtějí vzbudit dojem, jakoby sami
už dlouhou dobu předem věděli,
že toto poselství teď světu musí vzejít
a plánovitě musí sloužit jejich dílu.
Když v této hodině se jim podaří
Istivě nás polapit do svých kruhů,

pak jistě budou světu hlásat,
že Thomasius je se svým poselstvím
moudře vyslaný mocnostmi osudu,
aby musela i obecné lidské mysli
vzejít víra v jejich světový význam.

Kašpar Stürner:

Že stále ještě tato škola mystická
chce tak směle požadovat lidstva vedení,
to ukazuje, jak málo úcty cítí
ke všemu, co zdravá lidská mysl
mohla vydobýt pro pravou spásu lidí
od doby, kdy už je dokázáno, že příroda
i duše vysvětlit se dají čistě mechanicky.
A je tím drtivější pro svobodné myšlení,
že tak jasná hlava jako doktor Strader
se může jevit nakloněný mystickému bludu.
Kdo mechanismem sil tak dobře vládne,
neměl by přece zanedbávat názor,
že i pro vědu duševní se ukazuje
jako nutné zničit všechnu mystiku.
Měl by pozorovat na nepravé vědě,
kterou teď Thomasius rozhlašuje světu,
jak i největší důvtip se může dát
na bujnou fantazii, když tomuto bludu
padne za oběť. Kdyby se Thomasius
místo umění mystického připravil
ke svému tvoření přísnou kázní
přírodě úměrného myšlení,
jistě by mu jeho nadáním uzrály
ve vědě mnohé ušlechtilé plody.
Na jeho cestě se však pohl vyvinout
jen omyl neblahý. Duchovnímu svazku
může patrně ten omyl připadat
pro jeho cíle docela užitečný.
Dostává se mu uznání, neboť dělá dojem,
jakoby nyní věda přísně dokázala,
co lidské duši poznáním se zdá.

Jiří Wahrmund:

Může-li taková slova někdo říci,
jaká jsme právě s bolestí museli slyšet,
tu se jasně ukazuje, jak málo vyvinutý
je v naší době ještě onen názor
plynoucí z chodu duchovního žití.
Obrátme přece svůj pohled k pravěku
a zkoumejme, co v lidských duších žilo
dříve, kdy věda, nyní tak kvetoucí,
objevit se nemohla ještě ani v zárodku.
Shledáme pak, že mystický svazek

touto hodinou vykonává čin
předznačený ve světovém plánu.
Velké dílo, které se teď podařilo
Thomasiovi, muselo se očekávat.
Novou cestou má v něm svítit
duchové světlo lidské duši.
Avšak to světlo už působilo ve všem,
co směli lidé kdy na Zemi stvořit.
Kde ale byl zdroj tohoto světla,
které v nevědomí mohlo duším svítit?
Všechny známky ukazují k mystice,
jež byla domovem v místech zasvěcení,
dříve než rozum mohl lidi vést.
Duchovní svazek, který nás povolal,
chce dát zazářit mystickému světlu
na ono dílo, jež z lidského myšlení
směle se chce domáhat poznání ducha.
A my, kteří na tomto místě svěcení
smíme teď být v osudné hodině,
my jako první nezasvěcení lidé
máme vidět božskou jiskru přeskočit
z duchových výšin k duševním hlubinám.

Marie Kühne: Thomasius nepotřebuje ochrany,
jež se mu přisuzuje z Růžového kříže,
umí-li vědecky přísným způsobem
vykreslit duševní cestu mnoha životy
na Zemi a oblastmi duchovými.
Tímto činem se ono vznešené světlo,
k němuž mají vést mystické chrámy,
stalo zjevným také i těm lidem,
kteří vyhýbat se musí prahu těchto míst.
Thomasiovi patří to uznání,
jehož se mu již bohatě dostalo,
protože myšlení dal onu svobodu,
v níž chtěly mystické školy zabránit.

Hermína Hauser:
Příště budou moci rosikrucíáni
žít jen ve vzpomínce lidí.
Co v tomto okamžiku přivolají,
když si to uvědomí svou sílu,
pak to podkope základy chrámu.
Chtějí v budoucnu s rozumem a vědou
odvážně spojit zasvěcená místa.
Proto Thomasius, jemuž tak ochotně
otvírají v této hodině svůj chrám,
bude příštímú světu jejich přemožitel.

Strader: Bylo mně vytýkáno mínění,

že dobře jedná, kdo je rozhodnut
podpořit spolu s mystickým svazkem
dílo uskutečňované Thomasiem.
Drtivým shledával ten řečník
můj náhled, neboť prý musím vědět,
jak nebezpečnou je mystika pravému
duševnímu bádání. Já však často cítím
nejsrozumitelněji duchovní ten způsob,
když úplně se oddám tomu, co mě pojí
s mechanismy, které jsem tvořil.
Způsob, jak jsem se stavěl k svým strojům,
ukazoval mi podstatu zasvěcovacích míst.
A při své práci často jsem si myslel:
co mohu být člověku, který jen
pokouší se vědět, jak působí síly,
jež jsem tomu mechanismu vsadil?
A co jsem oproti tomu pro duši,
které smím v lásce otevřít své nitro?
Myšlenkám tohoto druhu děkuji,
že od mystů pocházející nauky
mně mohly zjevit svou pravou podstatu;
Tak vím, aniž bych byl zasvěcen,
že v místech svěcení se lidským duším
otvírají v lásce duše bohů.

Kateřina Ratsam:

Šlechtná slova, jež doktor Strader
právě vyslovil o místech svěcení,
musí najít souhlas i u těch duší,
které vzdáleny musely být od brány,
jíž smějí kráčet zasvěcenci,
s tím však, co zasvěcenci učí,
byly seznámeny. Že naši otcové
se přikláněli k víře, jakoby mystové
byli nepřáteli pravého světla,
to se dá pochopit. Vždyť jejich duši
bylo zabráněno i jen tušit, co chrámy
ve svém nitru tajuplně skrývaly.
Tak tomu dnes není. Mystové nedrží
své světlo úplně uzavřeno; zvěstují
světu, co smějí vědět nezasvěcení.
A mnohé duše, které to světlo
přijaly a v sobě už je oživily,
pocítily ten zážitek jak procitnutí
duševních sil, jež předtím v nitru
zastřeny spánkem nevědomě působily.
(Je slyšet třikrát klepání.)

Felix Balde: Už páni toho místa se k nám blíží;
budete moci slyšet jejich slova.

Ale jen ty duše je budou chápat
a v sobě pociťovat jako světlo,
které se nedají oslepit předsudkem.
Mocně se osvědčí teď síla zasvěcenců
tam, kde najde dobrou vůli
a srdce připravené obětovat blud,
když září pravda; ale tam,
kde vůle se už v bludu zatvrdila
a tak zabila smysl pro pravdu,
tam bude jejich síla bez účinku.

Ferdinand Reinecke:

Člověk, chce-li sebeuvědoměním
sám sebe poznat ve svém nitru,
necht' před duši si staví tato slova.
Ale při zjevení toho mystického svazku
je jistě lépe přidršet se zpráv,
které se o těchto bratrstvech ducha
v dějinách věrohodně tradují.
A ty ukazují, jak přemnozí lidé
se dali nalákat do chrámů svěcení,
když se jim tajemnými slovy
zvěstovalo, že duše v těchto chrámech
stoupá z nižších stupňů moudrosti
postupně k vyšším, a tak nakonec
se jí dostane duchovního zření.
Kdo toho lákání uposlechl, zjistil,
že na nižších stupních viděl znaky
a směl dumat nad jejich obsahem.
Mohl doufat, že vyšší stupně
odhalí mu výklad znaků a tím
i moudrost. Jenže potom poznal
na těchto vyšších stupních, že Mistři
o těch znacích věděli dost málo,
a o světě a životě že zjevovali
jen bezvýznamná slova.
Když těmi slovy nebyl omámen
a nepropadl ješitnosti,
pak se od té činnosti odvrátil.
V této chvíli je snad přece dobré
nejen slyšet povzbudivá slova,
ale také zprávy dějinné.

(Ještě jednou je slyšet trojí zaklepání.)

(Vstupuje Velmistr mystického svazku Hilarius Gottgetreu. Za

ním

následují: Magnus Bellicosus, druhý preceptor, Albert

Torquatus,

*první ceremoniář, a Bedřich Trautmann, druhý ceremoniář.
shromážděné osoby se rozestupují a seskupí se po obou
sálu.)*

*Předtím
stranách*

Bedřich Trautmann, 2. ceremoniář:

Milí přátelé, přítomný okamžik,
který vás poprvé spojuje s námi
u pradávne svaté brány našeho chrámu,
je významný pro vás i pro nás.
A že jsme svým voláním mířili k vám,
bylo nám přísně uloženo znamením,
která měl možnost zřít náš velký Mistr
v moudrém plánu pozemského dění.
V něm zřetelně je naznačeno,
že se v této době musí spojit
svatá zasvěcovací služba chrámu
s všeobecnou lidskou myslí
hledající pravdu mimo stezky mystů.
Ale znaky plánu světa také praví,
že dřív než se to může vykonat,
musí nejprve přijít člověk, který vědu,
pouze na rozumu a smyslech založenou,
dostane do takových forem, jež jsou s to
duchové světy skutečně pochopit.
A to se stalo. Thomasius byl schopen
této vědě, již požaduje naše doba,
dodat dílo, přinášející v její řeči
důkazy pro duchovní hodnoty,
jež dosud se jen daly nalézt
stezkami mystů a v chrámech svěcení.
To dílo nechť je pevným poutem
spojujícím vás v duchovním životě s námi.
Z něj budete mít možnost zjistit,
jak naše nauky jsou dobře zdůvodněny.
A to vám propůjčí sílu, od nás
také ochotně přijmout vědění
otvírající se jen na stezkách mystických.
Tak se může živě rozvinout
plodný život, krásně spojující
obecnou mysl s mravy zasvěcených.

Magnus Bellicosus, 2. preceptor:

Bratrova slova vám směla oznámit,
že vážná světová znamení nás pohnula
zavolat vás sem k prahu našeho chrámu.
Mistr vám hned svými slovy zdůvodní
smysl této výzvy ještě hlouběji.
Mně však náleží, pokud se to zdá nutné,
promluvit ještě o tom velkém muži,
jehož dílem jsme zde shromážděni.
Thomasius, než se cítil dohnán
vnitřní výzvou ducha k oné vědě,
věnoval se malířství.

Mohl ve svém uměleckém oboru
rozvinout své velké nadání
teprve až vstoupil do kruhů
oddávajících se pravé mystice,
které ho vedly k velkému Mistru,
jenž mu mohl ukázat první kroky
duchovního zření ve smyslu pravé moudrosti.
Maloval pak, unesen do duchových výšin
a prožívající se v mocnostech tvůrčích,
obrazy schopné působit jako bytosti.
Co umělce jiného by patrně přimělo
na vyšlapaném poli silně se snažit
o nejvyšší cíle chytře ohraničené,
jemu to bylo jen podnětem
užít získaného umění v tom smyslu,
jenž nejlépe by se osvědčil ke spáse lidí.
Bylo mu jasné, že duchovní věda jen tehdy
může být vpravdě dobře založena,
když smysl pro vědu a přísné myšlení
budou uměleckým duchem osvobozeny
od ztuhlého chtění formy a vnitřně
zesíleny k pravému, světu spřízněnému
prožívání jsoucna. Tak Thomasius
ochotně obětoval duchu lidstva
umělecké tvoření, jež mohlo sloužit
jeho vlastní bytosti. Ó přátelé,
poznejte bytost tohoto muže,
a pochopíte výzvu mystického svazku
a nebudete už váhat v jeho sledování.

Hilarius Gottgetereu, Velmistr:

Ve jména ducha, který se ohlašuje
duším v našem zasvěceném místě,
ocitáme se v tomto okamžiku
před lidmi, kteří dosud nesměli
slyšeti slova zde tajuplně znějící.
V prapočátku se nemohly ony mocnosti,
řídící cíle našeho zemského vývoje,
v plném světle zjeviti všem lidem.
Neboť jako v těle dítěte jen znenáhla
musejí vyrůstat a dozrávat síly,
které jsou určeny nositelům vědění,
tak se muselo rozvíjet jako celek
ve svém pozemském běhu i lidstvo.
Zprvu v tuposti žily duševní pudy,
jež později se měly stát hodnými
zřít světlo ducha z vysokých světů.
Avšak v úloze moudrých vůdců lidí
byli odesláni v prapočátku Země
vznešení duchové z vyšších sfér bytí.

Pěstovali v zasvěcených místech mystických
duchovní síly, tajuplně se vlévající
do duší, které nic nemohly vědět
o svých vznešených vůdcích.
Později pak mohli moudří Mistři
z řad lidí přivádět si žáky,
kteří odříkavým životem ve zkouškách
se prokázali zralými, aby byli zasvěceni
v mystické cíle a nauky moudrosti.
A když později mohli žáci prvních Mistrů
ušlechtilý odkaz sami důstojně pěstovat,
pak vznešení učitelé se vrátili nazpět
k svým vlastním životním světům.
Žáci bohů volili si potom lidi,
kteří je směli následovat v pěstění
tohoto duchovního pokladu; tak to šlo dál
od jednoho věku lidstva k druhému.
Takže až dosud všechny školy mystů,
jež jimi vpravdě jsou, poprávu vznikly
z té první, pocházející z vyšších duchů.
V pokoře pěstujeme na tomto místě,
co se k nám přeneslo od našich otců.
Nikdy nebudeme mluvit o zásluchách,
jichž se nám dostalo našimi úřady;
jen o milosti vysokých mocností ducha,
jež za své prostředníky si slabé lidi volí
a jim svěřují ony poklady, které
v duši uvolňují duchové světlo.
V této době je na nás, milí přátelé,
abychom vám k těmto pokladům
otevřeli přístup; znamená jevící se
v plánu světa duchovnímu oku,
jsou opravdu nadějná.

Ferdinand Reinecke:

Ze vzdálených světů berete své důvody,
aby nám dokázaly, že se máme
s vámi spojit a tím propůjčit dílu,
darovanému světu Thomasiem,
teprve ten pravý účinek.
I když to pěkně zní, o čem jste mluvili,
nemůže to v prostých lidských srdcích
přehlušit mínění, že toto dílo,
obsahuje-li, co potřebují lidské duše,
svou silou vlastní se ukáže účinné.
Má to být významné proto, že věda
a nikoliv to, co může přednést mystika,
podpoří v tom díle duchovní vědění.
Když je tomu tak skutečně, jak prospět
může tomu dílu, jestliže mu razí cestu

souhlas mystů a ne vlastní jeho cena.

Albert Torquatus, 1. ceremoniář:

Věda, kterou tak dobře zdůvodněnou
otvírá světu Thomasius, sama o sobě
nic nezíská ani nepostrádá tím,
že my nebo vy ji uznáváme.
Ale její pomocí se může najít cesta,
na níž se lidé obrátí k mystice.
Jen zpola vykoná ta věda svoje dílo,
chce-li být cílem a nikoliv cestou.
Bude na vás, abyste pochopili,
že teď právě nadešla chvíle
sjednotit rozum s mystickou stezkou,
a tím duchovnímu životu našeho světa
poskytnout sílu, jež může působit,
jen když se objeví v ten pravý čas.

(Opona padá.)

DRUHÝ OBRAZ

*Tentýž prostor jako v obraze předcházejícím. Osoby, které v něm byly
zpočátku shromážděné, jej opustily. Přítomni jsou: Hilarius Gottgetreu,
Velmistr, Magnus Bellicosus, druhý preceptor, Albert, Torquatus, první
ceremoniář, Bedřich Trautmann, druhý ceremoniář, Maria, Jan Thomasius; z
osob, zpočátku shromážděných, zůstali jen tito: Felix Balde, doktor Strader.*

Hilarius Gottgetreu:

Můj synu, tomu cos vykonal, musí se dát
pečeť prastaré vědy a také
propůjčit na tomto zasvěceném místě
žehnající síla Růžového kříže.
Cos přinesl světu, má být námi
obětováno duchu, a takto být plodné
ve všech světech, jež mohou lidskou sílu
učinit k službě světovému vývoji.

Magnus Bellicosus:

Abys to dílo mohl dát světu,
musels být mnoho let vzdálený tomu,
co kdysi bylo tvé duši nejmilejší.
Po tvém boku byl duchovní učitel;
avšak od tebe odešel, aby lidská duše
v tobě plně rozvinula vlastní síly.
Byla k tobě přidružena drahá přítelkyně,
ale i ta tě opustila, neboť měls najít,
co mohou najít lidé, když sledují
duševní mocnosti jen sami v sobě.
Zkoušku jsi statečně překonal.

Co se ti k tvému dobru odebralo,
teď bude ti k spáse nově propůjčeno.
Přítelkyni vidíš před sebou; v chrámu
tě přijme, poslušna našeho přání;
a brzy pozdravíš i svého učitele.
S námi spojeni touží také i přátelé,
stojící zde na prahu našeho chrámu,
uvítat tě jako nositele poznání.

Felix Balde *(k Thomasiovi):*
Mystika, která až dosud v nitru
rozjímavě dychtila po duchovém světle,
je teď tvým činem svěřena vědění,
jež se chce klonit jen k smyslovosti.

Strader *(k Thomasiovi):*
Pro duše hledající poznání ducha,
ačkoliv život je poutá ke hmotě,
i pro ně dovedls najít cesty,
jež jejich způsobem je vedou ke světlu.

Thomasius: Vznešení Mistři a vy, vzácní pánové;
domníváte se vidět před sebou muže,
jemuž přísný boj a síla ducha
daly uskutečnit dílo, jež můžete
chválit a vzít pod svou ochranu.
Myslíte, že se mu jistě podaří
vědu, jaká se dnes oceňuje,
smířit s pradávnu svatou mystikou.
A vskutku, kdyby mohlo něco jiného
propůjčit mně víru v toto dílo
než hlas mé duše jen, pak vaše slova
jistě by to dokázala.

Bedřich Trautmann:

Mistrova slova
přec nepochybně jenom vyjadřují,
co sami cítíte v duši své. Vnitřní hlas
takového posílení vůbec nepotřebuje.

Thomasius: Ó být tomu tak, stál bych teď v pokoře
před vámi a prosil o velkou milost,
aby chrám mé práci požehnal.
Tomu jsem mohl ještě uvěřit,
když se mi donesla zpráva,
že mé dílo chcete vzít pod ochranu
a mně otevřít bránu, jež jinak
jen zasvěcencům se smí otvírat.
Jenže cestou, která mě vedla k vám,
mé duši otevřel se svět,

k němuž jste mě v této chvíli
jistě přivést nechtěli. Ahriman
stál v celé velikosti přede mnou.
A mohl jsem zvědět, že vsutku
znalcem pravých zákonů světa je on.
Co se domnívají lidé, že o něm vědí,
nemá žádné ceny. Pochopit ho může jen,
kdo spatřil jeho bytost v duchu.
Plnou pravdu o svém výtvoru
mohl jsem se dovědět jen od něho.
Ukázal mi, jak o jeho účinku
ve vývoji světa nemůže rozhodnout
dojem, který mají o něm lidé
hodnotící jej podle rozumu a vědy.
Jen tehdy by takový úsudek rozhodoval,
kdyby se ten výtvor mohl uvolnit
od tvůrce a uvolněn od něho vést
během duchovního života své vlastní bytí.
Ale dílo zůstává vždy se mnou spojeno,
a je možné, že co jsem učinil,
změním z duchové oblasti ke zlu,
ačkoliv samo je to dobré a také dobro
svou podstatou by to mohlo konat.
Já budu zajisté z duchové říše
neustále působit do všeho, co se ukáže
v pozemské oblasti jako následek činu,
který jsem vykonal ve světě smyslů.
A když něco špatného z duchové sféry
dám vlévat se do těchto následků,
pak mnohem ničivější bude pravda
než omyl, neboť tu musí lidé sledovat
podle svého náhledu, ne však omyl.
Docela jistě v příštích dobách obrátím
následky svého činu k zlému,
neboť Ahriman mně jasně ukázal,
že ty následky musí být jeho vlastnictvím.
Když jsem seděl nad tou prací, oduševněn
a plný nadšení, s jakou jistotou mě vede
od jednoho článku k druhému v pravdivé stavbě,
dbal jsem jen té části své duše,
která se věnovala mému bádání;
druhá její část zůstala nepěstěna.
Mohly se rozvinout divoké vášně,
které dřív byly jen v zárodku,
a v tichu teď uzrály v plody plné síly.
Věřil jsem, že se nacházím
v nejvyšší oblasti ducha,
a byl jsem v nejhlubších duševních tmách.
A sílu těchto pudů mi ukázal Ahriman
ve své říši jaksepatří zřetelně.

Tak vím, jak budu já později působit;
neb v budoucnu se musí tyto pudy
utvořit v mou vlastní bytost.
Dříve než jsem začal se svým dílem,
Luciferu jsem se věnoval, jehož říši
jsem se chtěl učit znát a pochopit ji.
Až nyní poznávám, o čem jsem nevěděl,
když v práci jsem byl zcela ztracený,
že mé myšlení obklopil nejkrásnějšími
obrazy, avšak přitom do mé duše
vetvářel divoké pudy, jež zatím mlčí,
ale v budoucnu mě jistě ovládnou.

Bedřich Trautmann:

Jak může člověk tvé duchovní výše
to vše bezpečně vědět a přesto věřit,
že tomu špatnému neunikne?
Co je ti ke zkáze, to přece vidíš ....
Musíš to tedy zničit a tak statečně
zachránit i následky svého díla.
Duchovní žák má přísnou povinnost
vyhladit v sobě, co brání vzestupu.

Thomasius:

Vidím, že nesoudíte podle světových zákonů.
Co žádáte, mohl bych teď splnit.
A to vše, co mi říkáte vy,
mohl bych si říci v této chvíli sám.
Co mi však karma dělat dovoluje nyní,
to mi v budoucnu nedovolí.
Musí přijít věci, které ve mně
zatemní ducha a mě povedou,
jak v této hodině vám zvěstují.
Ve světovém vývoji pak žádostivě sáhnou
po všem, co z mého díla může plynout
jako škodlivé, a budu to chtít
vtělit duchovnímu životu.
Budu pak Ahrimana muset milovat
a pln radosti mu dát do vlastnictví,
co je v říši pozemského žití ode mne. -
(*Pomlka, v níž Thomasius hluboce přemýšlí.*)
Kdyby to vše stihlo jen mě samotného,
nesl bych to také ve své duši sám.
Očekával bych v úplném klidu,
co je mi na mé cestě předurčeno.
Jenže silně jako mě, to postihne váš svazek.
Co mým dílem bude následovat zlého
pro mě i pro lidské duše jiné,
karmou nalezne své vyrovnání.
Že jste však mohli padnout do omylu vy,
je pro život Země mnohem závažnější.

Jelikož života tohoto jste vůdci
a měli byste číst v duchových světech,
tak nesmělo vám přece uniknout,
že ne já, ale jiný člověk
bude muset toto dílo vykonat.
Měli byste vědět, že zapomenout
by se to mělo nyní a později pak
zнову někým jiným provedeno být,
kdo jeho následky by řídil jinak.
Vaším soudem jste tak svému svazku
vzali právo, které musí mít,
má-li řídit služby zasvěcování.
Protože to z mého zření plyne pro vás,
objevil jsem se zde u vašeho prahu.
Jinak by mě vzdalovalo poznání,
jež vskutku nemůže vzít požehnání
pro toto dobré i škodlivé dílo.

Hilarius: Milí bratři, co se započalo,
dále vést se nyní nedá.
Musíme spolu odejít k místu,
kde duch nám zvěstuje svou vůli.
*(Hilarius Gottgetreu s Bellicosem, Torquatem a Trautmannem
opouštějí sál. Stejně tak doktor Strader a Felix Balde. Jen
Thomasius zůstávají na svých místech. Sál se ztemňuje. Po
přestávce vystupují tři duchové postavy Filia, Astrid a Luna ve
světelném oblaku a seskupí se tak, že Marii zprvu zakryjí. To
následující je duchovní zážitek Thomasiův.)*

*Maria a
krátké*

Filia: Žíznivá duše
chce pít světlo
prýštící ze světů
starostlivou vůlí
lidem zahalených.
Lačně naslouchat
pokouší se duch
rozmluvám bohů
laskavou moudrostí
srdcím utajených.
Nebezpečí hrozí
myšlenkám hloubavým
v oblastech duše,
kde vzdálené smyslům
vládne to skryté.

Astrid: Šíří se duše
jdoucí za světlem,
pronikající světy
statečným zřením
člověku otvírané.

Oduševněle žít
usiluje duch
v oblastech bohů
zářící moudrostí
vidcům zvěstovaných.
To skryté kyne
odvážné touze
po pláních světů
halících tajemství
myšlenkám vzdálené.

Luna: Prospívá duši
vytvářet zření
vzcházející ze sil
nebojácnou vůlí
v člověku roznícených.
Z prazákladů si nesou
síly vykoupení
kouzelné moci
ukryté smyslům
pozemskou závorou.
A stopy sledují
hledající duše
k nalezení brány
bludnému chtění
bohy uzavřené.

Hlas svědomí *(neviditelný):*
Tvé myšlenky se potácejí
nad propastí bytí;
co jako opora jim půjčeno,
tys to ztratil.
Co jako slunce jim svítilo,
tobě to zhaslo.
Bloudíš v hlubinách světa,
jichž lidé opilí touhou
chtějí vydobýt.
Chvěješ se v základech vznikání,
kde lidé musí postrádat
duševní útěchu.
*(Poslední slova, přecházejí bezprostředně do následujících
slov Marie, která ještě stále je zakryta duchovými postavami a je
neviditelná. Nejprve mluví hlasem jako duch, ale
zniterněným.)*

Maria: Nechť se tedy nakloní tvá duše
mocností lásky,
jež kdysi mohly jí proniknout naději
životním teplem,
jež kdysi směly jí prosvětlit vůli

duchovým světlem.
Hledající síly srdce
vytrhni z osamělosti,
v temnotách usilování
pociťuj blízkost přátel.

*viditelná
sobě. Od*

*(Duchové postavy se světelným oblakem zmizí. Maria je
na svém starém místě. Thomasius a Maria sami stojí proti
této chvíli přechází prožívání zase do fyzičnosti.)*

Thomasius: Kde jsem to byl? Síly mé duše
zmatení mého nitra mi odkryly;
světové svědomí mně zjevilo,
co jsem ztratil; pak žehnající
zazněl hlas lásky k temné říši.

Maria: Jane, zas po tvém boku stát
smí družka tvou duše
a následovat tě v základy světů,
v nichž cítění bohů si duše dobývají
vítězstvími, která jsou zničující,
a ze zničení směle vyvzdorují bytí.
A do věčně prázdných plání ledových
smí doprovázet přítele, kde světlo
se mu vyprošťuje, jež musí tvořit duchové,
když síly životní jsou ochromeny tmou.
Můj příteli, stojíš na prahu života,
kde člověk nutně ztrácí, co vyzískal.
Často jsi nahlédl v duchovou oblast
z ní sis přinesl sílu, která tě
učinila schopným ku tvému tvoření.
Nyní ti připadá to tvoření ztracené.
Ale nežádej, aby tomu bylo jinak.
Neboť taková touha by ti musela vzít
všechnu sílu k další cestě do říše duchů.
Ať kráčíš v pravdě anebo v omylu,
vyhlídku na další pronikání své duše
můžeš si vždy udržet otevřenou,
když statečně poneseš nutnosti
z podstaty duchové říše pocházející.
Takový je zákon duchovního žakovství.
Dokud jsi ještě schopen chovat přání,
aby to, co se ti děje, bylo jinačí,
postrádáš sílu nezbytnou k tomu,
chceš-li se v duchovém světě udržet.
Že ztratils, co jsi už vyzískal,
to ti dá poznat, jak správně máš
nadále kráčet duchovními cestami.
Svého chápání, jímž se ti dříve
dobře posuzovalo vlastní jednání,
dovolávat se od této chvíle nemůžeš,

pokud je máš za vážně ztracené.
Proto musí tvá bytost zcela umlknout
a mlčky čekat, co přinese jí duch;
a pak teprv se zase s tebou radit,
když nově sám sobě ses vydobyl.
S vážným strážcem, přísně hlídajícím práh
dělicí duchové bytí od světů smyslových,
s tím ses už setkal častěji,
ale nikdy jsi kolem něj neprošel.
Při pohledu ses vždy obrátil nazpět
a na všechno ses díval zvenku. -
Nebyl jsi však v nitru šířícím se
mimo tebe v duchové skutečnosti;
očekávej tedy ještě, co se ti zjeví,
když po mém boku můžeš k prahu
nejen přistoupit, ale jej také překročit.

(Opona padá.)

TŘETÍ OBRAZ

V říši Lucifera. Prostor neohraničený umělými stěnami, nýbrž formami podobnými rostlinám a zvířatům i jiným fantastickým útvarům. Nalevo Luciferův trůn.

Nejprve jsou přítomni: duše Capesiova a Marie. Po nějaké době se objevuje Lucifer.

Později vystupuje Benedictus, Thomasius se svou éterickou podobou (dvojníkem), pak Teodora.

- Maria:** Ty, jehož v říši smyslového bytí znám jako Capesia, proč s tebou setkávám se jako s první bytostí ve sféře Lucifera? Je nebezpečné být ovanut duchem toho místa.
- Capesius:** Ó nemluv mně nic o Capesiovi! Ten jednou v pozemském bytí probojoval život, jež dávno už rozpoznal jako sen. Tam se obracel k takovým věcem, jež se odehrávaly v proudu časovém. Domníval se, že tak našel síly, jimiž se odvíjí duchovní život lidstva a jeho působení. Co mohl vědět o těchto silách, pokoušela se jako ducha podržet. Vědění, jím tehdy pěstované, může se vidět odtud z této říše. Věřil, že má pravdivé obrazy vhodné k zjevování skutečnosti;

když se odtud spatřují, je zřejmé,
že jsou lehkými jen sny, vetkanými
od duchů do slabých lidí pozemských.
Ti nemohou skutečnosti snést!
Upadli by do strachu a mdloby,
kdyby se mohli dovědět, jak řídí
běh jsoucna podle svého duchové.

Maria: Mluvíš, jak jsem slyšela jen bytosti,
jež nebyly ztělesněny v pozemské říši.
Říkají, že tato říše není významná
a její účinek je ve vesmíru malý.
Ale kdo k pozemské říši náleží
a jí vděčí za své nejlepší síly,
ten vpravdě musí být jiného mínění.
Shledá závažnými mnohé osudové nitky
spojující život Země s bytím světů.
I Lucifer, který zde mocně působí,
má pohled zaměřený k Zemi
a snaží se řídit činy lidí tak,
aby jejich plody zrály jeho duchu.
Ví, že by propadl temnotě,
kdyby nenašel kořist na Zemi.
Takže jeho osud závisí také od ní.
A tak je tomu i pro jiné bytosti světů.
A když v obraze vidí lidská duše
světové cíle, k nimž usiluje Lucifer,
a porovná je s tím, co chtějí mocnosti,
které v něm mají odpůrce svých cílů,
pak může vědět, že vítězstvími
vybojovanými nad sebou, Lucifera ničí.

Capesius: Člověku, který tu s tebou rozmlouvá,
jsou hrozné doby, jež ho nutí
svírat kolem sebe tělo, dosud žijící
a uchovávací svou pozemskou formu,
ač duch již nemůže je ovládat.
V takových dobách duch potom cítí
hroutit se světy, jichž si považuje.
Zdá se mu, jakoby jen těsný žalář,
ohraničený nicotou, jej strašně svíral.
Vzpomínka na všechno prožívané
je pak tomu duchu jako uhašena.
A často může pocítit i bytosti lidské,
ale tomu, co říkají, nemůže rozumět.
Jen zvláštní slova jsou mu k pochopení,
která se pak z těch řečí pozvedají.
A připomínají mu všechno krásné,
co vidět smí v oblastech duchovních.
Je potom v těle, a není v něm.

Prožívá v něm život, jehož se bojí,
když jej spatřuje z tohoto místa,
A musí prahnout po oné chvíli,
která toho těla ho úplně zprostí.

Maria: Tělo, které je vlastní pozemských duším,
má v sobě prostředky k účinnému tvoření
vznešených obrazů podle božské krásy.
A třebaže se jejich jsoucno jeví
v lidských duších jenom stínovitě,
přec to jsou zárodky, jež ve vývoji světa
musí jednou vykvést a také dozrát v plody.
Tak slouží člověk se svým tělem bohům.
A pravý smysl jeho duševního žití
se mu jeví jen v tom, když v jeho těle
se vycitňuje síla k bytostnému "Já".

Capesius: Ó neříkej to slovo před onou bytostí,
jež v duchové oblasti se ti teď zjevila
a jako Capesius žije na Zemi.
Uprchla by při zvuku tohoto slova,
které ji zde strašně pálí.

Maria: Nenávidíš,
co z člověka teprve pravou bytost činí?
Jak můžeš žít zde v této říši,
když to slovo tak strašné se ti jeví?
Vždyť nikdo nemůže sem přece dospět,
kdo neprožívá podstatu tohoto slova.

Capesius: Kdo se ukazuje teď před tebou, dost často
stál před Luciferem, jenž vládne této říši.
A Lucifer mu mohl vyjevit,
že oblastem sledujícím jeho vůli
jen škodu přinášejí lidské duše,
které vědomě mohou používat síly
přicházející jim z pozemského těla.
Ale ty duše, které jen v mdlobě
žijí doposud své bytí v tomto těle
a přesto mají už i síly zrění,
ty se jen učí v luciferských oblastech,
a nemohou jim nijak uškodit.

Maria: Víím, že v těchto říších duchových
co neučíme slovy, ale zrěním.
Co jsem v této chvíli vyzorovala tím,
že ty přede mnou ses objevil,
to se v mé duši prokáže jako
pokrok v mém duchovním žakovství.

- Capesius:** Ale nepřijímají se tu jen nauky;
i povinnosti se ukazují na tomto místě.
Tys promluvila zde s bytostí duše,
která se v těle jmenuje Capesius.
Duchovní pohledy do minulého života,
jichž se ti dostalo, ukazují tobě,
že svou karmou mu mnoho dlužíš;
proto si máš vyprosít od Lucifera,
aby tento vznešený nositel světla
nechal tě na Zemi Capesia chránit.
Svou moudrostí dobře rozpoznáš,
co můžeš mu vykonat, aby byl přiveden
i v pozdějších životech pozemských k tobě,
a vina mohla být pak tebou smazána.
- Maria:** Takže tu povinnost, mně tolik svatou,
mám splnit luciferskou mocí?
- Capesius:** Splnit tu povinnost budeš přece chtít.
To můžeš jen, když ti pomůže Lucifer.
Ale už se zjevuje on sám, duch světla.
(Capesius odchází. Vystupuje Lucifer a za jeho řeči
Benedictus.)
- Lucifer:** Marie, ty žádáš před mým trůnem
sebepoznání pro lidskou duši,
které jsi blízka v pozemském žití.
Zřením mé bytosti se má učit
teprve se poznávat ve své pravdě!
I bez tebe se dostane k tomu ta duše.
Jak můžeš věřit, že ti povolím,
čeho chceš dosáhnout pro svého přítele?
Za svého učitele označuješ přec Benedicta.
Ten v oblasti zemské je mi silným odpůrcem,
jenž zasvěcuje své síly mým nepřítelům.
Dokázal mi vytrhnout už mnohé.
Jan se ho odřekl, svěřil se
vedení mému. Mou pravou bytost
ještě vidět nemůže, neboť dosud
mu chybí plná síla zření;
Skrze mne ji dosáhne později.
Potom bude mým úplným vlastnictvím.
Tobě však poroučím neřící ani slovo,
jež by se mohlo vztahovat na Jana,
dokud zde stojíš před mým trůnem.
Takové slovo by mě tu muselo pálit.
Slova jsou na tomto místě činy
a jim následovat musí činy další.
Ale co z tvých slov následovat má,
to nesmí být.

- Benedictus:** Slyšet je musíš.
Neboť kde slova mají sílu činů,
vyplývají také z činů minulých.
Co Lucifera přemáhá, je učiněno již.
Maria je pravým mým duchovním žákem;
mohl jsem ji přivést až ke stupni,
kde poznala nejvyšší povinnost ducha
a určitě ji bude moci také splnit.
Je jisté, že splnění této povinnosti
vytvoří v Janovi léčivé síly,
které jej z tvé říše uvolní.
Posvátný slib slavný nese Maria
ve své duši, který ve světovém vývoji
probouzí takové léčivé síly.
Brzy jej uslyšíš také i ve slovech;
chceš-li však svou světelně zářivou schránu,
poskytující ti kouzelnou sílu k odporu
a k získání veškerého sobectví,
myšlenkovou silou utlumit, potom
již uslyšíš to vyzařování léčivé.
A v budoucnu se daruje tak silně,
že jeho síla lásky přitáhne Jana
velkou mocí do svého dosahu.
- Maria:** Jan
se tu objeví; k jeho postavě však,
o níž jako o své vědí duše pozemské,
přistoupí ještě bytost, kterou skrytě
člověk nese jako silnější svůj protějšek.
Kdyby jedině tak tě poznal Jan,
jak se jevíš jeho postavě pozemské,
nemohlo by mu to dát všechno,
co potřebuje k pokroku své duše.
Tomu protějšku máš nyní dopřát,
čeho je mu třeba na duchovních cestách,
na nichž mám ho příště vést.
- Lucifer:** Tak se musí Jan objevit přede mnou.
Dobře cítím sílu, kterou plodíte;
je mi nepřátelská od počátku Země.
*(Objevují se z různých stran, ale přicházejí současně:
Jan Thomasius a jeho éterický protějšek.)*
- Thomasius:** Ó věrný můj obraze, ty ses dosud
mně jen ukazoval, abych se děsil
před svou vlastní bytostí. Málo
ještě ti rozumím, ale poznávám,
že jsi to ty, kdo mou duši řídí.
Bráníš tak mému volnému bytí.

Jsi rovněž důvodem, proč nechápu,
jakým opravdu jsem. Musím tě slyšet
mluvit před Luciferem, abych viděl,
co v budoucnosti vykonám.

Dvojník Thomasiův:

Sice jsem se mohl Janovi už častěji
zjevit a přinést mu sebepoznání.
Ale působil jsem jen v základech jeho duše
pro jeho vědění dosud ukrytých.
Již dlouho významně se můj život
v jeho nitru proměňoval.
Před léty stála po jeho boku Maria,
a věřil, že je s ní spojený v duchu;
ukázal jsem mu, že vášeň a pud
řídily vpravdě jeho duši.
Mohl to pochopit jen jako výtku.
Ale ty, vznešený nositeli světla,
ukazovals cestu smyslovosti, na níž tato
se stala služebnicí ducha. Od Marie
se musel Jan v životě odloučit.
Od té doby se věnoval přísnému myšlení;
a to má síly, které tříbí duše.
Co proudilo z čistoty jeho myšlení,
vlilo se i do mne. Byl jsem proměněn.
Jeho čistotu cítím v sobě také já.
On se mě již nemusí obávat,
když se teď cítí vábený k Marii.
Jenže dosud náleží tvé říši.
Žádám ho nazpět k této hodině.
Nyní bude moci prožívat mou bytost,
i když smysl toho ty sám neurčíš.
Mě potřebuje, aby se mu k jeho myšlení
také duševní teplo a síly srdce
silně vyvinuly z mé bytosti.
Zase jako člověk se má získat.

Lucifer:

Tvé úsilí je dobré. Avšak nemohu
ti toho dopřát, jak si to přeješ ty.
Neboť kdybych tě zase předal Janovi
ve stejné bytosti, v jaké ses ukázal
před jeho duševní myslí už před léty,
věnoval by v přítomnosti svou lásku
jen myšlení a chladné vědě;
a všechno hřejivé vlastní bytí v něm
jak mrtvé by se jevilo, bez citu a podstaty.
Svou silou tak ho tvořit nemohu.
Mou pomocí má v něm vzejít
prožívaná osobnost a vlastní bytost.
Musím tě teď proměnit, má-li se stát

k jeho spáse a pokroku to pravé.
Připravoval jsem to již dlouho,
co nyní jasně se má v tobě ukázat.
V budoucnu se budeš jevit jako jiný.
Jan nebude už víc Marii milovat,
jak miloval ji v starých časech svých.
Ale milovat bude, s vášnivostí,
celou silou, jak jednou miloval už ji.

Benedictus: Krásné dílo, které se nám podařilo,
chceš ty nyní změnit sobě k užítku.
Silou srdce jsi jednou připoutal Jana
k sobě; pozoruješ však, že pouta
budeš muset brzy zesílit,
má-li se jeho bytost u tebe udržet.
Srdce v něm se chce podrobit duchu.
Když se mu to podaří, pak vědecký čin,
který mohl na Zemi vykonat, budoucně
za vlastní se musí dáti silám,
proti nimž od počátku Země bojuješ.
Když se tobě podaří tu lásku,
kterou Jan dosud věnoval Marii,
lstí proměnit v onu vášnivost,
již nyní potřebuješ pro své cíle,
pak dobro, jež by mohl vykonat,
z duchových světů ve zlo se obrátí.

Maria: Záchrana je tedy ještě možná, a Jan
není určený, aby propadl mocnostem,
jež si teď chtějí vybojovat jeho čin?

Benedictus: Muselo by se tak stát, kdyby všechny síly
zůstaly, jak se až dosud mohly vytvořit;
ale když dáš slavnému svému slibu
v pravou chvíli ve své duši působit,
musí příště ty síly směřovat jinam.

Lucifer: Tak působte moci násilné,
vyciťujte duchové živlů
síly vašeho Mistra
a urovnejte cestu,
aby z oblasti Země
mohlo se obrátit
v dosah Lucifera,
po čem touží mé přání,
co sleduje mou vůli.

Teodora (se zjevuje):
Kdo mě volá do říší, mně tolik cizích?
Mám jen ráda, když světy bohů

s láskou se chtějí mé duši zjevit,
a teplo, mně v srdci blaženě tkající,
z nitra duchová slova vábí.

Dvojník Thomasiův:

Ó jak proměňuješ celé moje bytí.
Ty ses objevila, a já jsem bytostí,
která jen tebou může nyní působit.
Jan skrze mne má náležet jen tobě;
příště svou lásku k tobě obrátí,
která se jeho srdci tak bázlivě
a žhavě pro Marii kdysi vyrvala.
Spatřil tě před léty, necítil však,
co tenkrát již v základech jeho duše
jako teplo lásky tajně ožívalo.
To nyní vystoupí a v jeho bytosti
zcela ho naplní silou, jež všechno
jeho myšlení musí jen k tobě vést.

Benedictus: Blíží se nám ten pravý okamžik.
Lucifer vyvinul nejsilnější sílu;
Marie, tvé duševní žákovství
musí se jemu mocně postavit.

Maria: Ty nositeli světla, který lásku
chceš udržet jen v službě sobectví,
už na počátku Země jsi propůjčil
slabým lidem poznání, když zprvu
určeno bylo bohy, aby bez vůle své
nevědomě sledovali vůli duchovní.
Od té doby jsou všechny lidské duše
místem, na němž bojuješ proti bohům.
Ale už se blíží doby, které tobě
a tvé říši musí přinést zničení.
Smělý myslitel dovedl z tvých darů
vyprostit vědu takového druhu,
že se podrobuje lidským bohům.
Ty však podruhé se pokoušíš síly,
předurčené bohům, vzít si pro sebe.
Protože onen plod vědění,
jímž lidi kdysi svedls, oddělil Jan
svým činem nyní od tebe,
chtěl bys ho svádět láskou,
kterou podle plánu svého osudu
neměl pro Teodoru nikdy pocítit.
Láskou chceš nyní potříit moudrost,
jakou moudrostí jsi brojil proti lásce.
Ale věz, že v srdci, jež Maria
v této chvíli staví proti tobě,
duchovní žákovství oživilo sílu

od všeho vědění vždy oddalovat
sebelásku. Nikdy v budoucnu už nechci
být přistižena onou blažeností
cítěnou lidmi, když zrají myšlenky.
Chci své srdce vyzbrojit k obětní službě,
aby můj duch vždy mohl myslet jen tak,
že plody vědění myšlením obětuje bohům.
Poznání se mi pak stane zasvěcenou službou.
A co tímto ve svém nitru způsobím,
přeleje se potom silně na Jana.
A když napříště často v jeho srdci
zazní slova přicházející mu z tebe:
"Nechť v lásce najde jeho lidská bytost,
co poskytne sílu jeho svébytnosti",
pak toto srdce ti mocně odpoví:
Byls jednou vyslyšen v prapočátku Země,
když plody moudrosti jsi ukázal,
ale plody lásky, ty si mají lidé
dát poskytnout jedině z říše bohů.

Lucifer: Já budu bojovat.
(*Krátká tma.*)

Benedictus: A tím sloužit bohům.
(*Hrom. - Opona padá.*)

ČTVRTÝ OBRAZ

Světnice v růžovém základním tónu. Patří k domovu Stradera a Teodory, která je Straderovou manželkou. Podle zařízení je vidět, že Teodora a Strader konají zde ve společném prostoru různorodé práce. Na jeho stole se nacházejí modely mechanismů, na jejím zase leccos, co se vztahuje k mystice. Oba jsou v rozhovoru představujícím způsob společného zahloubání v den jejich sedmiletého manželství.

Strader: V tento den je tomu sedm let,
co ses mi stala družkou mého žití
a také zdrojem světla zářícího
na jeden život, jemuž se dříve
jen temnota chtěla hrozivě blížít.
Mužem jsem byl duchovně chudým,
když ty ses postavila po mém boku
a dalas mi, co svět mi předtím upíral.
Po mnoho let jsem se vážně snažil
pátrat ve smyslu přísné vědeckosti
po životních hodnotách a cílech bytí.
Musel jsem jednoho dne jasně poznat,
že tato snaha byla zcela zbytečná.
Tebou se mi ukázalo, jak tyto věci,
jež se vymykaly mé myslitelské snaze

a mému vědění, jak se je pokouší
v člověku zjevovat duch.
Viděl jsem tě tenkrát v kruhu lidí,
v němž byl vůdcem Benedictus;
směl jsem naslouchat tvému zjevení.
Později jsem pak mohl poznat
na Thomasiovi, jak duchovní žakovství
mohutně v lidské duši působí.
Co jsem tím prožil, uloupilo mi
víru v rozum a ve vědu,
ale nic se mi neukázalo v té době,
co by mně mohlo být srozumitelné.
Odvrátil jsem se od všeho myšlení
a tupě jsem chtěl dále vésti život,
jenž mi už nepřípadal hodným žití.
Technika, jíž jsem se oddal, omámit
měla mě a zjednat zapomnění.
Tehdy jsem prožíval trýznivé bytí,
až jsem se setkal s tebou podruhé
a brzy jsme se pak stali dobrými přáteli.

Teodora:

Je pochopitelné, že v tento den
znovu ti může kouzlit vzpomínka
tak živě před duši ty staré časy.
I mé srdce dnes jaksi potřebuje
nazpět obrátit pohled k té době,
kdy jsme se shledali v životním svazku.
Cítila jsem tenkrát stále větší sílu,
která činila mou duši schopnou
přijímat z duchových světů vědění.
A ušlechtilým vedením Felixe Baldeho
ta síla vyrostla pak k oné výši,
na níž se nacházela před sedmi lety.
V té době jsem jednou potkala
ve Felixově lesní samotě Capesia.
Po dlouhém životě badatelském
se probojoval k duchovnímu žakovství.
Shledával důležitým seznámit se
s mým druhem zření duchového světa.
Později pak jsem s ním byla častěji.
V jeho domě jsem se směla setkat s tebou
a vyléčit ti tvé bolesti vědění.

Strader:

A pravé světlo přijala má duše,
jež dlouho zírала jen do temnoty.
Nyní jsem viděl, čím opravdu je duch.
Co se ti otvíralo z vyšších světů,
dávalas mně poznat způsobem,
že rychle mohla mizet všechna pochybnost.
To vše působilo na mě tehdy tak,

že zprvu v tobě vskutku nic jiného
jsem neviděl než prostředníka pro ducha.
Mnoho času bylo třeba, než jsem poznal,
že nejen můj duch naslouchal slovům
odhalujícím mu jeho pravou otčinu;
že mluvící bytosti se i mé srdce oddalo
a její blízkost nemohlo už postrádat.

Teodora: A potom ses mi svěřil se svými city.
Bylo tak zvláštní, jak jsi to všechno říkal.
Jakoby se ti ani jediná myšlenka
nemohla utvořit k splnění touhy,
která žila v tvém srdci. Tak byla
tvá slova taková, že jen radu
si chtěla hledat u duševní přítelkyně.
Mluvils o tobě nezbytné pomoci
a také o posílení tvých sil duševních,
jež tě měly za těžkého stavu udržet.

Strader: Že by vskutku mohl být duchovní posel
jako družka mně osudem předurčen,
to bylo vzdálené všemu myšlení mému,
když hledáním pomoci jsem se ti otevřel.

Teodora: A jak brzy potom vyplynulo ze slov,
jež srdce ze srdce vědělo uvolnit,
že tomu ani nemohlo být jinak.
Osud často musí být vyložen ze srdcí.

Strader: A když tvé srdce vyřklo osudové slovo,
prostoupily mou duši životní vlny,
které jsem nemohl cítit, když byly,
nýbrž mnohem později, když vzpomínkou
se pozvedly z duševních základů
a pak jako záření světla se vycitřovaly.
A na co jsem si mohl vzpomenout,
mohl jsem vědět, ale ne prožívat,
mnohé mě dosud dělilo od zážitků ducha.
Bylo to poprvé, kdy bezprostředně
jsem věděl ve své duši o duchu.
Už se mi to neopakovalo, a přesto
mohlo mi to dát opravdovou jistotu
plným světlem zářící na celý život.
A pak uplynulo sedm krásných let.
Mohl jsem cítit, jak sama mechanika,
které teď sloužím, dá se oplodnit
dušemi správně se stavějícími
k duchovému světu. Jen síla ducha
podporující život, kterous mi mohla dát,
dala mi prohlédnout úsilí sil natolik,

že jako vnuknutím se mi znenadání
mohl postavit před ducha onen výtvar,
od něž můžeme snad doufat v mnohé.
Ve tvém světle plně cítila má duše
vyrůstati síly, jež by v ní zanikly,
kdyby měly žít jen osamoceně.
Životní jistota, jíž se mi dostalo,
umožnila mně stát zpříma i tehdy,
když Thomasius před rosikruciány
tak otřesně zatratil svůj vědecký čin
a tvrdým soudem sám se zavrhl
ve chvíli, která ho chtěla dovést
k výšinám jeho života.
Jen vnitřní jistota mě mohla udržet,
kdy se už zdálo, že přespříliš odporu
mně projevoval zevní svět.
A to všechno dávalas jen ty.
Duchovní zjevení, jež jsem tebou přijal,
přineslo mi nejprve vymáhané vědomosti.
A když pak zjevování už nepřicházelo,
zůstalas ty jako posilující duševní světlo.

Teodora *(jako z hlubokého přemítání vytržená věta):*
Když pak zjevování už nepřicházelo ...

Strader: To mně často dělalo velké starosti.
Ptal jsem se u sebe, zdali ti nevzrůstá
ztrátou zrění hluboká bolest,
a ty, abys mě ušetřila, mlčky trpíš;
leč vyrovnanost tvé bytosti mně zjevovala,
že snášíš řízení osudu klidně.
Jen v poslední době jsi jiná;
veselá mysl kol tebe nezáří jako dřív,
a doutnající světlo tvého oka hasne.

Teodora: Že mi duchová zjevení mizí,
to mě bolet opravdu nemůže.
Osud moji cestu změnil,
což jsem v klidu musela vzít na sebe.
Jenže se mi to bolestně obnovilo.

Strader: Poprve v těchto sedmi letech
je mi Teodora nesrozumitelná.
Vždyť tobě byl každý zážitek ducha
současně zdrojem vnitřní blaženosti.

Teodora: Nyní však je to zjevení úplně jiné.
Napřed se cítím nucena, jako dřív,
vyřadit své vlastní myšlení;
ale zatímco tehdy, po krátkém čase,

když se mi zdařilo uprázdnit své nitro,
byla má duše obetkána něžným světlem
a duch se chtěl formovat v obrazy,
teď neviditelně vzniká protivný pocit;
ale tak, že mohu přesně rozeznat,
jak síla, kterou cítím, přichází zvenku.
A do mého prožívání se pak vlévá strach;
ten nemohu překonat, ovládá mě.
A před tou bytostí, mně neviditelnou
a přesto ohavnou, chtěla bych uprchnout.
Plná přání chce se pohybovat ke mně;
a co se zjevuje, musím nenávidět.

Strader: U Teodory se to jeví nemožné.
Co se tak prožívá, má se jinak za účinek
vlastních duševních sil, které se zrcadlí.
Ale tvá duše se tak ukazovat nemůže.

Teodora *(bolestně, pomalu, přemítavě):*
Toto mínění já dobře znám.
Proto vnořila jsem se celou silou,
která mé duši teď ještě zbývá,
vroucně do světa duchů a prosila,
aby milostivě mi zjevily bytosti,
jež dřív se ke mně často skláněly,
jak najdu příčiny svého trápení.
(Následují vytržená slova.)
A tu.. se zjevila.. zář světla.. jako dřív..
ta se formovala.. v obraz.. člověka..
a tím byl ... Thomasius.

Strader *(bolestně, ovládán rychle se dostavujícími pocity):*
... Thomasius ...
člověk, jemuž bych vždy rád věřil ...

(Pomlka; pak bolestně přemítající.)
Kdybych si chtěl vyvolat před duši,
jak tehdy před mystickým svazkem ...
jak mluvil o Ahrimanovi a o sobě ...
(Teodora upadá v přemýšlení a jako duchovně nepřítomná
zírá do
prázdna.)

Strader: Ó Teodoro ... co spatřuješ ... nyní ...

(Opona padá.)

PÁTÝ OBRAZ

Jizba v lesním domku, který je označen ve "Zkoušce duše" jako domov

Baldeho. Baldova žena, Felix Balde, Capesius, Strader, později duše Teodory.

Baldova žena: Necht' její zářivě krásnou bytost
smíme zas teprve pociťovat,
až sami vkročíme v onen svět,
kam sama od nás tak brzy odešla.
Ještě před málo týdny jsme mohli
vlídnost, proteplující každé její slovo,
vděčně v našem domku prožívat.

Felix Balde:
My oba, Felicie, má manželka, a já
z nehlubší duše jsme ji milovali.
A tak je váš žal pochopitelný i nám.

Strader: Ano, milá Teodora mluvila
o paní Felicii a otci Felixovi
ještě v posledních chvílích svého žití.
Byla také důvěrně seznámena s tím,
co vám zdejší život den ode dne dává.

Tak tedy sám teď budu muset tápat.
Byla mi obsahem a cenou mého bytí.
Co dávala, je pro mě nesmrtelné,
a přesto - - ona tu není

Felix Balde: S vámi také my budeme jí v lásce posílat
své myšlenky do duchových světů a spojení
s její bytostí budeme i v budoucnosti.
Ale musím říct, že bylo překvapující,
když jsme o pozemském konci jejím slyšeli.
U mě se během mnoha roků
vyvinul pohled, který mnou nehledán
v některých okamžicích mi zjevuje
vnitřní životní sílu lidí;
a u ní mě ten pohled oklamal.
Vpravně nikdy jsem nemohl jinak
než věřit, že Teodora bude ještě dlouho
smět rozdávat na Zemi onu lásku,
jíž se až dosud tak účinně osvědčila
tolika lidem ve štěstí i strastech.

Strader: Je vskutku podivné, jak to vše nastalo.
Měla zdravou životní náladu,
vyrovnanou po celý čas, co jsem ji znal.
Teprv od oné doby, kdy zjistila,
jak cosi neznámého skličuje jejího ducha
a chce se přiblížit, tu stále víc
zmocňovala se jí zasmušilost, a žal

rozléval se pak celou její bytostí.
Bylo vidět, jak se tělesné síly
vnitřně stravovaly duševním bojem.
Když ve své starosti jsem dosti často
nějakou otázkou na ni doléhal,
řekla, že se cítí vystavena myšlenkám
jako oheň, jež probouzely strach.
A co říkala dál, je hrozné ...
Když silou myšlení se namáhala
spatřit příčinu prožívaného žalu,
vždy se jí stavěl před duchovní oko ...
Thomasius ..., jehož jsme si oba vážili.
A přece zůstávalo vždy z toho dojmu
silné cítění, které jí říkalo,
že se musí Thomasia obávat ...

Capesius: Thomasius a Teodora se nemají,
podle přísného řízení osudových mocí,
v životě spolu setkat ve vášni.
Kdyby jeden o druhém chtěl pocítit,
co by se nezakládalo jedině v duchu,
protivili by se světovým zákonům.
Thomasius ve svém srdci zraňuje
vážné řízení vyšších sil osudu:
k Teodoře nemá ve své duši
směřovat s myšlenkami, které ji trápí.
Ale on pociťuje, co cítit nesmí.
Tak formuje svým protivěním
už nyní ony síly, jež příště mohou
vydat jeho život mocnostem temným.
K Luciferovi násilně dotlačena
prožívala Teodora nevědomě,
jak tento duch světla naplnil
Thomasia pro ni smyslnou vášní.
Maria, které osudovou mocí
byl Thomasius v duchu svěřen,
i Teodora sešly se touž dobou v říši,
která je bohům nepřátelská.
Maria se měla od Thomasia odloučit,
a ten měl být budoucně poután
nepravou mocí lásky k Luciferovi.
Co tím Teodora duševně prožila,
bylo v její duši stravujícím ohněm,
jenž dalším působením jí přinášel bolest.

Strader: Řekněte mi, otče Felixi, co to znamená.
Capesius mluví tak zvláště o věcech,
které jsou sice zcela nepochopitelné
mé duši, ale jsou strašné, ukrutné.

Felix Balde: Capesius byl duševními cestami,
jimiž se cítil nutkán kráčet,
doháněn čas od času stále víc
k své zcela zvláštní duchovní náladě.
Jeho duch jen žije ve světech vyšších
a vůbec si nevšímá věcí,
jež mluví k duši pomocí smyslů.
Jen jako ze zvyku koná vše,
co jinak v životě dělával.
Staré přátele vidět se snaží stále
a také prožít s nimi nějakou tu chvíli,
třebaže se zdá být v jejich kruhu
obrácený jenom sám do sebe.
Ale co duchovně vidí, bylo vždy správné,
pokud to mé vlastní duševní bádání
podrobit mohlo zkoušce pravdivosti.
Proto se mohu i v tomto případě
přiznat jen k víře, že cestami jeho ducha
mu bylo umožněno pojmout
do svých duševních základů
pravdu o Teodořině osudu.

Baldova žena: Je velice divné, že si vůbec nevšímá
hovorů lidí kolem sebe; jeho duše
uvolněna od těla se zdá, jakoby
vzhlížela jen k duchovým světům;
avšak některé slovo přesto způsobí,
že ze své uzavřenosti se obrátí ven
a vypravuje potom z duchových říší
o věcech, které přece jenom jeví
se slovem tím nějakou souvislost.
Jinak se před ním může mluvit cokoliv
a jde to kolem jeho ducha jako nic.

Strader: Jak hrozné, když mluvil pravdu, ukrutné -

Duše Teodory *(se zjevuje):*
Capesius měl možnost přijmout
poznání mého bytí v říši duchů;
a je pravdou, co před vámi zvěstuje.
Thomasius nesmí upadnout;
Maria už ve svém silném srdci
oběť zažehla mocnosti lásky;
a Teodora chce z duchových výšin
silou lásky seslat proudy požehnání.
(Učiní žehnající posunek.)

Felix Balde: Teď se musíte uklidnit, milý Stradere.
Ona chce mluvit s vámi; pochopil jsem,
co nám naznačuje; tak poslouvejte.

- Teodora** *(která pohnula rukou ke Straderovi):*
Thomasius má přivlastněny síly zrění:
nalezne mě i v duchových říších.
Dříve to však nesmí, až mě bude chtít
vyhledat oproštěný od své vášně.
I tvou pomoc bude příště potřebovat
a tu od tebe nyní vyprošuji.
- Strader:** Má Teodoro, která nyní ještě stále
chceš se ke mně v lásce obracet -
řekni jen, co si přeješ, aby se stalo.
(Teodora dává znamení ke Capesiovi.)
- Felix Balde:** Ukazuje, že dál nemůže mluvit.
Chce, abychom teď vyslechli Capesia.
(Teodora zmizí.)
- Capesius:** Thomasius může Teodoru spatřit,
chce-li použít duchovního zraku.
Proto ani její smrt mu neusmrtí
onu vášeň, která je mu škodlivá.
Jen se jinak bude muset chovat
než jak činil, když ještě Teodora
byla vtělena do pozemského těla;
s vášní se bude domáhat světla,
jež se jí zjevuje z duchových výšin,
ač sama pozemské vědění nevládní.
To světlo má Thomasius uloupit,
aby je přijal skrze něho Lucifer.
Ten by pak mohl tímto světlem bohů
onu vědu, kterou si mohl vydobýt
pozemskými silami Thomasius,
držet ve své říši pro věčnosti.
Lucifer neustále od počátku Země
pátral po lidech, jež si vydobyli
moudrost bohů nedobrymi pudy.
Nyní chce nejčistší duchovní zrání
spojit s lidským vědáním, jež by se pak
touto cestou proměnilo z dobra ve zlo.
Avšak Thomasius bude zcela jistě
od své nedobré cesty odvrácen,
když se Strader zaměří k cílům
umožňujícím v budoucnu lidskému vědění
duchovně se změnit a tak se přiblížit
k vědění bohů. Aby se mu ty cíle zjevily,
musí se jako žák obrátit na Benedicta.
(Pomlka.)
- Strader** *(k Felixi Baldemu):*

Ach, otče Felixi, poradte mi.
Skutečně svěřila toto Teodora
Capesiovi, aby mně to řekl?

Felix Balde: Se svým nitrem v poslední době
jsem často vážně rozmlouval,
abych si toho muže vysvětlil.
Rád chci vám svěřit, co o tom vím.
Capesius prožívá v pravdivé formě
duchovní žákovství, i když se to nyní
jeho chováním může zdát jiné.
Je svým osudem předurčen stvořit
jednou v duchovním životě mnohé.
Vysoké povinnosti, k nimž jeho duše
je vyvolena, může splnit jen tehdy,
když jeho duch už teď se k tomu chystá.
Ale jeho bytosti též bylo blízké,
místo hledání světla na duchovní cestě,
věnovat se vědě nepravé, jež nyní
tolikero duší umí oslepovat.
Přísný strážce toho vážného prahu,
dělícího svět smyslů od světů duchových,
měl mimořádně přísné povinnosti,
když před bránou se zjevil Capesius.
Vážnému badateli se musela otevřít,
ale za ním nutně hned se uzavřela.
Způsobem tím, jímž dříve si získal
síly ve smyslovém bytí, nemohl by
v duchové sféře pronikat dál.
Nejlépe se může připravovat
k vysokým službám lidstvu,
které má v budoucnu vykonat,
když projde naší přítomností nevšímavě.

Baldova žena: Jen jedno ještě je, čeho si všímá.
Jsou to pohádky, jež jsem mu dříve
tak často vyprávěla, a jimiž mnil
být oplodněn k novému myšlení,
když jeho duše si připadala prázdnou.

Capesius: Pohádky putují také do duchové říše,
když i jenom v duchu je vyprávíte.

Baldova žena: Chci tedy, když se mohu soustředit
a vyprávím si své pohádky v nitru,
v lásce myslet na vás, aby se vám
staly slyšitelnými i v duchové říši.

(Opona padá.)

ŠESTÝ OBRAZ

Prostor, který není ohraničen umělými stěnami, nýbrž je uzavřen stromovitě se prolétajícím rostlinstvem a útvary, jež se rozšiřují a dovnitř vysílají výhonky. To celé divoce se pohybující přírodními ději a někdy naplněné bouřlivostí. Při zvednutí opony je na scéně Capesius a Maria. Pak přicházejí: Benedictus, Filia, Astrid, Luna, druhá Filia, Lucifer, Ahriman a tanečně se pohybující bytosti představující myšlenky, a nakonec duše Baldovy ženy.

- Benedictus** *(ještě ho není vidět, jen slyšet):*
V tvém myšlení žijí myšlenky světů.
- Capesius:** Je to ušlechtilý hlas Benedictův
a duchovně tu znějí jeho slova.
Jsou tatáž, která v knize života
jsou zapsána pro jeho žáky
a která těžce chápou duše pozemské
a ještě hůře jsou jim k prožívání.
Ta slova, zkoušející duše na Zemi,
na kterém místě duchové říše znějí?
- Maria:** Tak dlouho už meškáš v duchové říši
způsobem tolik zjevujícím,
a ještě ti je ta oblast neznámá?
- Capesius:** Co se tu žije ve vlastní bytosti, lehce
je duším přivyklým duchu k chápání;
jedno se vysvětluje druhým.
Celé je to plné světla, i když část,
zřena jen pro sebe, je často temná.
Ale duchové bytí, když se chce vzdělat
s pozemskými bytostmi k tvořivé jednotě,
pak začíná duše své chápání ztrácet.
A nikoliv jen část, ale to celé
se jí často halí v hlubokou temnotu.
Proč na tomto místě se ozývají
slova, napsaná v Benedictově knize
pro duše pozemské, to činí záhadou,
co se zde vlastně odehrává.
- Benedictus** *(stále ještě neviditelný):*
V tvém cítění tkají mocnosti světů.
- Capesius:** Zas taková slova, která tam
jsou svěřena Benedictovým žákům,
a zde ztvárňují se v jeho hlase!
Proudí, temnou sílu sebou probouzejíc,
bezmeznými této říše dálkami.
- Maria:** Už cítím, co se mám dozvědět

v této říši nekonečných dálek;
a kyne mi blízkost Benedicta.
Chce mi na tomto místě dát vědět,
co pozemské duši je nepochopitelné,
dokud sídlí obdařená smysly v těle,
i když získala duchovní žakovství.
Musí následovat učitele k místům,
kde učitel nemůže razit slova
jen jako znaky bytostí v lidské řeči,
kde v událostech světa probouzí písmo
mající pro duši význam světový.
Chci své nitro odloučit zemskému bytí
zhuňujícímu mé duševní síly,
a tak očekávat, co ve zjevení
ukázat se mi chce dálkami duchovými.
Když se obrátím k zemskému bytí,
stane se to myšlenkou, jež potom myšlená
v nitru duše, jako poznání mně svítí.

- Benedictus** *(zjevuje se z pozadí):*
Získej se v myšlenkové síle světů,
ztrácej se životem světových sil;
najdeš pozemské cíle, tvou bytostí
ve světovém světle se zrcadlí.
- Capesius:** Také sám Benedictus je v duchu zde!
A jeho slova neznějí jen sama?
Tak žijící duchovní učitel účinně nese
k duchovým místům pozemské vědění?
A co zde znamenají tato slova,
která v životě na Zemi jinak obrací?
- Benedictus:** Capesie, ve svých pozemských dobách
vstoupil jsi do mých kruhů,
ačkoliv vědomě nebyls mým žákem.
- Capesius:** Capesius není na tomto místě;
a jeho duše nechce o něm slyšet.
- Benedictus:** V Capesiovi se nechceš cítit, ale máš
duchovně ho vidět ve vzpomínce.
Mocně působivá síla myšlení
v duševním těle ti otevřela duchové bytí.
Tvůj duševní život se pak uvolnil
od snové hry myšlení v pozemském těle.
Cítil se příliš slabý, aby s ní krácel
z dálek světů do duševních hlubin,
a příliš silný, aby světlo výšin duchových
s ní spatřoval jen temnotami Země.
Musím provázet každého, kdo ode mne

v pozemském bytí přijal duchové světlo,
 kdo vědomě nebo jen nevědomě
 oddal se mi jako duchovní žák,
 a musím dál kráčet s ním cestami,
 které mnou v duchu nastoupil.
 Duchovním zřením ses naučil v poznání
 blížit se k duchu ve světových dálkách,
 neboť uvolněn od těla můžeš jej následovat.
 Jenže bez myšlenek dosud nespátřuješ
 v duchové oblasti tu pravou podstatu.
 Byl jsi s to odložit smyslové tělo,
 ne však jemnou tělesnou tkáň myšlení.
 Svět vpravdě můžeš skutečně vidět,
 až nic, co ti zůstalo ze svébytnosti,
 nemůže účinně kalit čistotu zření.
 Jen kdo se naučil své vlastní myšlení
 vidět mimo sebe, tak jako síly zření
 spatřují od sebe vzdálené pozemské tělo,
 ten vniká do duchových skutečností.
 Tak spatřuj v obraze, jenž silami zření
 se ti mění ve vědění, myšlenky
 v prostoru bytostně se ztvárňující
 do forem, zrcadlících lidské myšlení.
*(Nastává přívětivě zešeřené osvětlení, zjevuje se Filia, Astrid,
 v doutnajícím oblaku. Benedictus, Capesius a Maria*

*Luna
 odcházejí.)*

Hlas *(souzněním mluví Filia, Astrid, Luna):*
 Myšlenky se vznášejí
 jako tkající snění
 bytostně se ztvárňující
 do blízkosti duší;
 tvořící se vůle,
 pohyblivé citění,
 působící myšlení
 snícímu nechť ožijí.
*(Zatímco toto doznívá, přichází z jedné strany Lucifer a z
 Ahriman. Vyhledají svá místa po obou stranách prostoru.)*

Lucifer *(rozvláčně zdůrazňuje každé slovo):*
 V tvé vůli působí bytosti světů.
(Z Luciferovy strany se pohybují bytosti znázorňující
myšlenky.
Tanečním způsobem konají pohyby, jež znázorňují
myšlenkové
formy odpovídající slovům Luciferovým.)

Ahriman *(mluví také rozvláčně, ale drsně):*
 Bytosti světů, ty tě jen zmatou.
(Po těchto slovech se pohybují z Ahrimanovy strany

myšlenkové bytosti a konají taneční pohyby utvářením odpovídajícím jeho slovům. Po nich jsou pohyby obou skupin konány společně.)

Lucifer: V tvém cítění tkají mocnosti světů.
(Myšlenkové bytosti opakují na Luciferově straně své pohyby.)

Ahriman: Mocnosti světů, ty tě jen svedou.
(Myšlenkové bytosti opakují své pohyby na straně Ahrimanově, pak opět obě skupiny společně.)

Lucifer: V tvém myšlení žijí myšlenky světů.
(Opakování pohybů skupinou Lucifera.)

Ahriman: Myšlenky světů, ty tě jen zmýlí.
(Opakování pohybů skupinou Ahrimana. Pak čtyřnásobné opakování pohybů každé skupiny jednotlivě a trojnásobné opakování působení společného.)
(Myšlenkové bytosti zmizí nalevo a napravo, Lucifer a Ahriman zůstanou; z pozadí předstoupí zase Filia, Astrid, Luna a promlouvají slova, jež mluvily předtím, v následující obměně.)

Hlas *(souzněním mluví Filia, Astrid a Luna):*
Myšlenky se vznášely
jako tkající snění
bytostně se ztvárňující
do blízkosti duší;
tvořící se vůle,
pohyblivé cítění,
působící myšlení
onomu snění ožily.
(Filia, Astrid a Luna zmizí; přichází Capesius, a po jeho slovech přistupuje Maria, která je mu zprvu neviditelná.)

Capesius: Duše, ta se prožívá vnitřně;
domnívá se přemýšlet, neboť nevidí
myšlenky v prostoru před sebou.
Cítit se domnívá, neboť city nesvítlí
šleháním blesků z oblaků;
vidí říše prostoru a spatřuje nad sebou
oblaka ... A kdyby tomu tak nebylo,
kdyby blesky šlehalo a žádné oko
nepohlédlo vzhůru ... pak věřit
musela by, že takový blesk je v ní.
Lucifera nevidí, z něhož myšlenky
vznikají a city se rozlévají -
tak může věřit, že je s nimi sama.
Proč jen se oddává takovému bludu?

Ó duše, dej si odpověď... ale... odkud?
Z tebe? Ó to nedělej... snad i odpověď...
není od tebe... ale od Lucifera...

- Maria:** A kdyby byla: proto ji nehledáš?
Tak sestup do hlubin, abys ji našel.
- Capesius:** Je tu bytost, která naslouchá duším?
- Maria:** Vždyť duše tu nejsou oddělené.
To jsou jen tehdy, když potřebují tělo.
Zde každá sama se slyší ve slovech druhého.
Proto jen sám si říkáš, říkám-li,
že v hlubinách máš hledat odpověď.
- Capesius:** Ó, v hlubinách... hrozí temný... strach.
- Maria:** Ano, ten je tu skutečně; leč sebe se taž,
neboť ty se nutíš dolů do jeho říše,
zda se ti nezjevuje zřetelně.
Lucifera, před nímž stojíš, se otaž,
zda on ten strach v tvou slabost vlévá.
- Lucifer:** Bytosti, které mi prchají, mě milují.
Děti Země milovaly mě vždy,
jen se domnívají, že mě mají nenávidět.
Ale v mých činech mě hledají.
Musely by ve formách chladné pravdy
dlouhým pozemským bytím vyprahnout,
kdybych jim, jako ozdobu jsoucna,
nevnořil do jejich duší krásu.
Vlívám síly do duší umělců.
Co lidé spatřují jako něco krásného,
v mé říši je to v pra-obraze svém.
Nuž se tě táži, máš-li se mě bát?
- Maria:** Strach v oblastech Luciferových
vskutku by nebyl na pravém místě.
On musí darem předesílat přání
a ne strach do lidských duší.
Strach pochází z jiného okruhu moci.
- Ahriman:** Kdysi jsem byl rovnocenný bohům.
Má stará práva museli mi zkrátit.
Chtěl jsem bratru svému Luciferovi
pro jeho říše ztvárnit lidi tak,
aby každý jen v sobě nesl svůj svět.
Protože chtěl Lucifer v duchové říši
jako stejný jen být mezi stejnými
a pro druhé jedině vzorem mohl být,

ale nikdy nad bytostmi vládcem,
tak jsem chtěl člověku dát sílu,
aby Luciferovi se vyrovnal.
A kdybych zůstal v říši bohů,
též by se to v prapočátku stalo.
Ale když chtěli bohové na Zemi vládnout,
museli jednou vyhostit mou sílu
ze své říše do propastných hlubin,
abych lidi nezesílil přespříliš.
A tak mohu jen z tohoto místa
vysílat k Zemi tu velkou sílu.
Jenže tou cestou se stává - strachem.
(Při posledních slovech Ahrimanových se objevuje

Benedictus.)

Capesius: Kdo slyšel, co zde obě mocnosti
mluvily skrze světy ze svých míst,
ten ví, kde strach a nenávisť má
ve vlastních jejich říších hledat.

Benedictus: Poznat se máš ve světových slovech,
vycítit se v myšlenkové síle světa.
A protože teď mohls vidět mimo sebe,
co jako svou svébytnost sis vysnil,
tak najdi sebe a příště se neděš
při slovech, jež ti spravedlivě znějí
a mají ti prokázat tvé vlastní bytí.

Capesius: Tak smím si příště zase náležet.
Teď se budu hledat, neboť zřením sebe
ve světovém myšlení smím žít.

Benedictus: A cos teď získal, spoj si také s tím
dříve nabytým, k vlastnictví světovému.
(V pozadí na Benedictově straně se objevuje Baldova žena
ve svém
obyčejném šatě.)

Baldova žena *(v přemítavém pohádkovém tónu):*
Bylo jednou jedno jasné dítě bohů
volbou spřízněné s bytostmi, jež smějí
rozvážně tkát v duchové říši moudrost.
To dítě rostlo, pěstováno otcem pravdy,
ve svém světě k prapůvodní síle.
A když k tvoření cítilo zralou vůli
ve světelném těle svém se hýbat,
často plné soucitu pohlédlo k Zemi,
kde duše lidí toužily po pravdě.
A řekla pak ta bytost otci pravdy:
"Lidé žízní po nápoji, který jim

můžeš podat ze svých zřidel."
S vážnou důstojností řekl otec pravdy:
"Zřídla, jež musím opatrovat, dávají
proudit světlu z duchových sluncí;
a pít světlo mohou jen ty bytosti,
jež nemusí žíznit po vzduchu k dýchání.
Proto jsem si na světle vychoval dítě,
které s dušemi Země může mít soucit
a v bytostech dýchajících může zplodit světlo.
Ty tedy putuj k lidem a přines
světlo z jejich duší, plné důvěry
a duchem oživeno, mému světlu vstříc."
Tu se jasná bytost světla obrátila
k duším prožívajícím se v dýchání.
Na Zemi našla mnoho dobrých lidí,
kteří rádi jí poskytli příbytek v duši.
A pohled těch duší pak obracela
ve věrné lásce k otci u světelného zřídla.
A když ta bytost z lidských úst
a radostné lidské mysli uslyšela
slovo fantazie, jako něco kouzelného,
pak v dobrých lidských srdcích žila ráda.
Ale jednoho dne přistoupil k té bytosti
jakýsi muž, jenž na ni cize pohlížel.
"Přivádím lidské duše na Zemi
k otci pravdy u světelného zřídla,"
promluvila k muži cizímu ta bytost.
Tu řekl muž: "Tkáš do ducha lidí
jen divoké sny a duše podvádíš."
A od toho dne, který to viděl,
osočovali mnozí lidé tu bytost
přinášející světlo do dýchajících duší.
(Ve světelném oblaku se zjevují: Filia, Astrid, Luna a druhá

Filia.)

- Filia:** Shledává duše,
jež pije světlo,
v světových pláních
silně se probouzet.
- Astrid:** Cítí se duch,
který je bez bázně,
v prožívání světů
pln síly vznikat.
- Luna:** Vůli má člověk,
tíhnoucí k výšinám,
V základech jsoucna
mocně se udržet.

Druhá Filia: Usiluje člověk
k nositeli světla,
jenž otvírá světy
v člověku osvěžující
radostné smysly.
Nadšený obdiv
odvádí ducha
do božských plání
probouzejících v duších
světelnou krásu.
To vydobyté utěšuje
city se odvažující
přistoupit k prahům
přísně střeženým
před dušemi v bázni.
A síla nachází
zrající chtění
bez bázně se nesoucí
k mocnostem tvůrčím
udržujícím světy.

žena, *(Opona padá, zatímco Benedictus, Capesius, Maria, Baldova
Lucifer, Ahriman a čtyři duševní postavy zůstávají na svých
místech.)*

SEDMÝ OBRAZ

*Krajina z fantazijních forem. Majestátní ve svém složení z vířivých vodních
mas, které se na jedné straně formují v postavy, na druhé straně z
plápolajícího víření ohnivého. Uprostřed propast v Zemi, z níž srší oheň, který
se navršuje jakoby v bránu, nacházející se před kopcovitým útvarem
tvořeným z ohně a vody. Strážce, Thomasius, Maria, později Lucifer, pak
druhá Filia.*

Strážce: Jaké to sem zaznívá bouřlivé přání;
tak útočí duše lidí, jež se mi blíží,
aniž si dosud mírnost plně vydobily.
Takové bytosti však pohání žádost
a ne síla, která smí mluvit tvořením,
neboť jen mlčící se může sama utvořit.
Duše, které takto se tu prokazují,
nazpět musím odkazovat k Zemi.
Vždyť ty mohou v duchových říších
jen zmatek navodit a rušit činy
moudře připravované mocnostmi světů.
A ubližují také své bytosti vlastní.
Samy sobě plodí zničující pudy,
jež mohou pokládat za síly tvořivé,
neboť blud musejí pak mít za pravdu,
když temnota Země víc je už nechrání.

(Objevuje se Thomasius a Maria.)

Thomasius: Před svým prahem nespátřuješ duši,
která z Thomasia, duchovního žáka
Benedictova, často se ti blížila,
ačkoliv postavu Thomasia na Zemi
musí přesto ještě označovat za svou.
Ten k tobě přicházel žízniv po vědění.
Tvou blízkost nemohl však snést.
Když tě cítil, halil se v svou zvláštnost;
a tak často nahlížel do světů,
které mu zdánlivě ukazovaly
původ všeho bytí a jeho význam.
Našel v těch světech blaženost vědění
a také síly poskytující umělci to,
co mu vedlo jeho mysl a ruku
v tvůrčích stopách, aby mohl věřit,
že se v něm prožívají světové síly
a obrazně uchovávají své působení.
Nevěděl, že ve všem, co mohl tvořivě
myslet, nic před ním nevznikalo
než bytostný jen obsah vlastní duše.
Jako pavouk zapřádající se do sítě,
tak formoval sám sebe, a cítil se světem.
Věřil kdysi, že v duchu před ním
skutečně stojí Maria; ale viděl jen
obraz, jež nejprve do jeho duše vtiskla,
a ten objevil se jako duch.
A když pak na několik okamžiků
směl svoji bytost vidět skutečně,
nejraději by sám sobě utekl;
věřil, že je v duchu, a shledával se
jen jako bytost ve vlastní své krvi.
Sílu té krve naučil se poznávat;
pravá byla ta bytost, druhá jen obrazem.
Pravdivé zření mu dala jen jeho krev.
Ta mu byla opravdovým učitelem;
zjevila, kdo v dávných časech Země
byl jemu otcem a kdo drahou sestrou.
K pokrevní přízni ho vedla jeho krev.
Tu věděl, jak silně se musí klamat
duše lidská, když ve své ješitnosti
chce z hmoty pozvednout se k duchu.
Taková snaha vskutku může poutat duši
ještě pevněji k hmotě než denní život
lidsky temně prožívající sen svého bytí.
A když Thomasius si tak mohl postavit
toto před duši jako svůj stav,
tu silně se uvrhl do oné moci,
která ho oklamat nemohla, i když

se ukazovala jen zdáním; vždyť věděl,
že Lucifer je skutečný i tehdy,
když jenom v obraze se může ukázat.
Bohové se chtějí blížit člověku
jen v pravdě; ale Lucifer - ten zůstává,
ať pravdivě či zle ho člověk vidí.
Proto také poznávám, že vyciťují
pravou skutečnost, když věřím,
že musím najít duši, kterou on sám
ve své vlastní říši ke mně připoutal.
Vyzbrojen celou silou jím propůjčenou
chci se kolem tebe tlačit k Teodoře,
o níž vím, že je v říši tam za tím prahem.

Strážce: Thomasie, uvažuj o tom, co víš,
Co se prožívá za tímto prahem,
je tobě neznámé: jsi však obeznámen
se vším, co musím požadovat dřív,
než do této říše můžeš vstoupit.
Nejprve se musíš odloučit od mnoha sil,
jichž sis vydobyl v pozemském těle.
Ponechat z nich můžeš si jen to,
co se ti úsilím duchovně čistým
odhalilo a čistým také zůstalo.
Tys to však od sebe odhodil
a do vlastnictví věnoval Ahrimanovi.
Co se ti ještě zachovalo, pokazil ti
pro duchové světy Lucifer.
To odebrat ti musím na prahu,
chceš-li jej přiměřeně překročit.
Tak ti nezůstane nic; - když duchovně
se najdeš, budeš bytostí bezpodstatnou.

Thomasius: Přesto ale budu a najdu Teodoru.
Musí mi být zřídlem plného světla,
které se může bez pozemského vědění
její duši stále tak bohatě zjevovat.
Toho je dosti. A ty budeš zbytečně
stavět se mi do cesty, i tehdy,
když síla, kterou jsem získal na Zemi,
neodpovídá mínění, v tobě kdysi
o dobrém duchu utvořenému.

Maria: Tobě, kdo musíš od počátku Země
střežit zde práh této říše, je známo,
čeho je třeba k jeho překročení bytostem
patřícím tvému druhu a tvému času;
a také lidé, kteří se s tebou setkají,
když jen přinášejí sami sebe a nemohou
ukázat pravé bohatství ducha, musí

vrátit se nazpět do života na Zemi.
Ale tento zde směl s sebou přivést
k tvému prahu duši druhou,
již osud k němu těsně připoutal.
Tys vysokými mocnostmi duchovými
ustanoven zadržet tu mnohé lidi,
kteří se blíží k bráně této říše
a sami sobě zkázu je by přinesli,
kdyby překročili její práh.
Přece však ji můžeš otevřít těm,
kteří zvláštní svou bytostí tíhnou
v duchové říši k takové lásce
a mohou se jí zcela proniknout,
kterou tvoji bohové jim předurčili,
než ještě přikročil k boji Lucifer.
Před jeho trůnem smělo moje srdce
přísně si slíbit, že sloužit této lásce
bude v příštích zemských dobách tak,
aby poznání, proudící od Lucifera
do lidských duší, nemohlo jí škodit.
A vždy se budou muset najít lidé
naslouchající božskému zjevení lásky
zesíleným smyslem, jako naslouchali
kdysi Luciferovým slovům poznání.
Jan teď už nemá v pozemském těle
sluchu pro můj hlas tak jako dřív,
kdy v dávno zašlém životě na Zemi
jsem mu mohla zjevit, co mně samé
svěřila místo zasvěcení v Hybernii
o onom Bohu v člověku přebývajícím,
jenž jednou zvítězil nad mocnostmi smrti,
protože uměl žít podstatu lásky.
Přítel bude moci v duchové říši
zase naslouchat slovům z mé duše,
pro něž mu Lucifer silou blouznění
mohl zastřít jeho pozemský sluch.

Thomasius

(jako když duchovně spatřuje bytost):
Marie, vidíš tam v tom dlouhém šatě
důstojného starce, vážného vzezření,
ušlechtilého čela a svítivého pohledu?
Kráčí ulicemi, kde je plno lidí,
ale všichni v úctě ustupují stranou,
aby v klidu mohl jít ten stařec
svou cestou a běh jeho myšlenek
mu nebyl nevlídností přetržen.
Neboť je vidět, jak zcela v sobě
silně přemýšlí o něčem podstatném.
Marie, vidíš ho?

Maria: Vidím ho,
dívám-li se tvým duševním okem.
V této chvíli chce se tím obrazem
zjevit v plném významu jen tobě.

Thomasius: Mohu teď nahlédnout do jeho duše;
v její hloubce žije něco závažného,
vzpomíná, co právě předtím slyšel.
Moudrý učitel stojí před jeho zrakem.
Svou duší dává pronikat slovům,
která vyslechl; právě od něho přichází.
Myšlením se dotýká všech zdrojů bytí;
jak lidé kdysi v staré době zemské
směli být blízko duchovnímu zření,
jenže duševní život byl jako ve snu.
Starcova duše sleduje cesty myšlenek
vyslechnutých od vznešeného učitele.
A teď se duševnímu oku ztrácí;
kéž bych jej mohl vidět ještě déle!

Z množství lidstva vidím muže
mezi sebou rozmlouvat, slyším je.
S úctou hovoří o tomto starci.

Ve svém mládí byl chrabřím válečníkem.
Touha po slávě a ctižádost hořela
v jeho duši; být prvním bojovníkem
ve svých řadách bylo mu rozkoší.
Nesčetných se dopustil ukrutností
službou ve zbrani; chtěl být skvělý.
V jeho životě byly takové doby,
kdy mnoho krve proléval.
Pak nastal také čas, v němž náhle
štěstí válečné se od něj odvrátilo.
Odcházel z boje potupen a pohaněn
do svého domova; posměch zakusil
ten muž, a divoká zášť naplnila
od té doby jeho duši, jejíž pýcha
a ctižádostivost se nijak nezmenšila.
Spatřoval teď v lidech svého národa
jen nepřátele, které chtěl zničit,
jakmile se mu naskytne příležitost.
Protože však hrdá duše toho muže
brzy musela si přiznat, že pomsta
na nepřátelích je mu za jeho života
nemožná, zdolával nyní sám sebe.
Bojoval proti pýše a touze po slávě.
Rozhodl se ještě ve stařeckém věku
přistoupit k malému okruhu žáků
tenkrát utvořenému v jeho městě.

Muž, který byl toho kruhu učitelem,
měl ve své duši všechnu moudrost
ústně předávanou zasvěcencům
od Mistrů starých věků lidstva.
To slyším od mužů z lidu zdejšího.

Cítím hřejivou lásku, když obracím,
duševní oko k starci, jenž po vítězstvích,
vydobytych touhou po slávě,
to největší ještě člověku možné
směl vybojovat: vítězství nad sebou. -
Proč vidím na tomto místě člověka,
jemuž se zcela oddávám, i když
stojí přede mnou jen v obraze?
Pocity, jak se ze mě vynucují,
nejsou tvořeny chvilkou; poután
musím být dávno zašlým životem
k duši, kterou jak tuto musím milovat.
To, co má takovou sílu,
jako láska, kterou teď cítím,
neprobudil jsem v sobě v této chvíli.
Je to vzpomínka na staré doby;
myšlenky ji dosud nepojímají,
ale paměť mi teď přivolává city.
Asi jsem byl kdysi toho muže žákem
a plný obdivu jsem k němu vzhlížel.
Ó, jak toužím zase v této chvíli
po setkání s tou pozemskou duší,
jež to tělo kdysi nazývala svým,
ať už je na Zemi nebo kdekoli jinde.
Jí nechť se prokáže má největší láska!
Může mi obnovit jen dobré síly
vpravdě důstojná lidská pouta tvořící.

Maria:

A máš také jistotu, Jane,
když se ti ta duše nyní přiblíží,
že se zjeví na stejně jasné výši,
na níž byla tehdy ve staré době,
která se tvé duši právě malovala?
Třeba je spoutaná city, málo hodnými
toho, čím bývala kdysi.
Jak mnohý člověk kráčí po Zemi,
který jen se studem by přihlížel,
jak málo odpovídá ve své přítomnosti
životu kdys dávno vedenému.
Třeba vášněmi a pudy je rozrývaný
ten muž, a ty ho nyní spatříš
s hlubokým smutkem a zděšením.

Thomasius:

Marie, proč říkáš tato slova?

Nemohu vidět, co tě k tomu vede;
pohybují se myšlenky zde jinak
než na místech, jímž člověk přivykl?

Strážce: Jane, co se nyní zjevuje zde
na tomto místě, je zkouškou tvou duše.
Pohlédni do základů své bytosti,
což vědomě učinit nechceš, ale můžeš.
V tvých hlubinách co se ti skrývalo,
dokud jsi žil se slepou duší,
(*Objevuje se Lucifer.*)
to před tebou vystoupí a uloupí
ti temnotu, v jejíž byls ochraně.
Poznej, kdo je ta lidská duše,
k níž se horoucí láskou kloníš,
přebývajících v těle, jež spatřuješ.
Poznej, komu můžeš dát nejsilnější lásku.

Lucifer: Ponoř se na dno své bytosti;
poznávej své duše mocné síly.
A uč se vědět, jak ve vývoji světa
silná láska zachovat tě může.

Thomasius: Ano, teď cítím duševní bytost,
jež se mi chtěla ukázat - - Teodoru -
ona to byla, ta se mi chtěla zjevit.
Stála přede mnou, neboť ji spatřím,
když tato brána se mi otevře.
Smím ji milovat, vždyť její duše
stála přede mnou v jiné podobě těla,
a ta se mi zjevila, že ji milovat musím.
V tobě chci nyní opět najít sebe,
v tvé síle vydobýt si budoucnost.

Strážce: Co musíš, v tom nemohu ti bránit.
V obraze už viděls duševní tu bytost
nejvíc milovanou; máš ji tedy spatřit
až překročíš ten práh. Poznávej ji
a proživej, smí-li ti nadále zůstat
tak léčivou, jak sis to vysnil.

Druhá Filia (*zjevující se*):
Ó neposlouchej přísného strážce,
zavede tě do životních pustin
a duševní teplo ti odejme;
může zřít jen bytosti duchové,
ale nezná útrapy lidí,
které jen duše snášejí,
když pozemská láska je chrání
před chladnými dálkami světů.

Přísnost je mu vlastní,
mírnost od něj prchá,
a síly přání,
ty nenávidí
od počátku Země.

(*Opona padá.*)

OSMÝ OBRAZ

Říše Ahrimanova. Temný prostor na způsob roklí ohraničený horstvem, které se kupí z černých kamenných masivů ve fantastických formách a všude ukazuje kostry, jež jakoby z horské hmoty do běla vykryštalizovaly. Ahriman na jednom svahu. Hilarius, Bedřich Trautmann; pak těch dvanáct v prvním dějství shromážděných osob, potom Strader, později Thomasius a Maria; strážce a nakonec dvojník Thomasiův.

Bedřich Trautmann:

Jak často jsem vstoupil už do této říše. -
A přec, jak se mi to jeví příšerné,
že také odtud si bereme návod
pro mnohé konání, nám jako svazku
důležité a pro naše cíle závažné.

Hilarius:

Semeno musí nejprv propadnout smrti,
dříve než se zas život navrátí.
Na tomto místě se nacházet má vše,
co v pozemském životě se opotřebovalo;
zde se to proměňuje v nové bytí. -
Chce-li náš svazek zasadit zárodky
k lidským činům zrajícím v budoucnu,
musí přinést sémě z něčeho mrtvého.

Bedřich Trautmann:

Divný je pán, který zde poroučí;
a nestálo by asi v našich spisech,
které jsou nejlepšími poklady chrámu,
že bytost, již tu potkáváme, je dobrá,
spíš by se často za zlou mohla mít.

Hilarius:

Nejen spisy, i mé duchovní zření
mně říká, že zjevuje dobro.

Ahriman

(*strojeným hlasem*):
Já vím, proč jste se octli zase zde.
Chcete u mě vypátrat ten pravý způsob,
jak máte lidskou duši vést,
jež často už stála na vašem prahu.
Protože Thomasia máte za ztraceného,

zdá se vám pravým člověkem Strader,
který vám pro svazek mystický má sloužit.
Co ten z přirozeně působících sil
směl vydobýt lidskému pokroku,
za to vděčí mně, neboť já vládnu tam,
kde síly upotřebitelné mechanicky
nabývají moci ze zdrojů tvoření.
Tak se musí k mé říši obracet i to,
co může on pro lidstvo ještě stvořit.
Jenže tentokrát chci obstarat si sám,
co se má příště stát pro toho muže,
neboť vy u Thomasia mně ztrátu jen
z vašeho působení mohli byste přinést. -
Chcete-li sloužit duchovým mocnostem,
budete nejprve muset ještě získat,
co jste v tomto případě nechali pohřešené.
(*Ahriman se stává neviditelným.*)

Bedřich Trautmann (*po odmítnutí, v níž se pohřbil do sebe*):

Můj vznešený Mistře, tísní mě starost;
už dlouho se jí snažím zbavit,
neboť mi to přikazují přísná pravidla
nám předepsaná naším svazkem.
Ale mnohé, co ukazuje život svazku,
vpravdě mi ten duševní boj ztěžuje.
Vždy jsem přece chtěl svou temnotu
vděčně podřizovat duchovému světlu,
které vy svými silami můžete dávat.
Ale když jsem často jasně musel prožít,
jak vy sám jste podrobený klamům,
a vaše slova se v průběhu věcí
jako těžký omyl mohou také jevit,
pak jsem cítil, jakoby můra chtěla
bolestně dolehnout na moji duši.
Také tentokrát jsou mylná vaše slova.
Mohl jste věřit, že jistě něco dobrého
zde uslyšíme od tohoto ducha.

Hilarius: Cesty světů jsou jen těžko k vypátrání;
můj milý bratře, nám se sluší čekat,
až duch nám bude chtít ukázat směr,
který je přiměřený našemu tvoření.
(*Hilarius a Trautmann odcházejí.*)

Ahriman (*který se zase zjevil*):
Ti mě vidí a přesto nepoznávají;
neboť kdyby věděli, kdo tu poroučí,
jistě by sem při hledání pokynů nepřišli;
a odsoudili by lidskou duši,
o níž by slyšeli, že mě navštěvuje,

předsálí
vstupují
však
jsou v
je ve
bude

k dlouhým trýzním pekelným.
(Vystupují osoby shromážděné na počátku celého děje v mystického svazku, ale je naznačeno, že do říše Ahrimana jen slepí. Co říkají, jsou slova žijící sice v jejich duši, o nichž přesto nic nevědí. Prožívají nevědomé sny ve spánku, které Ahrimanově říši slyšitelné. Strader však, který také přichází, vztahu ke všemu, co prožívá, v polovědomí, takže později si moci na to vzpomenout.)

Strader: Pokyny, podávané Benedictem, abych se prožíval v síle myšlení, přivádějí mě do této říše smrti? Povznesen k duchu jsem doufal, že pravdu přijmu ve světlých výšinách moudrosti!

Ahriman: Může ti vystačit na dlouhou dobu, co získáš z moudrosti na tomto místě, pokud se správně zachováš.

Strader: Před jakým duchem stojí má duše?

Ahriman: Poznávej ho, až pozdější tvé vzpomínání může ti přivolat to, co zde prožíváš.

Strader: A tito lidé, pročpak je nacházím v tvé temné říši?

Ahriman: Jen jako duše jsou na tomto místě a nic nevědí teď o sobě; dají se najít doma vnořeni do hlubokého spánku. Zde se však zřetelně vyjeví, co v těch duších žije a o čem za bdění sotva budou samy něco vědět. Ani nemohou slyšet, o čem my mluvíme.

Luisa Fürchtegott:

Duše nemá ve slepé oddanosti věřit, že by se mohla v pyšné síle pozvednout ke světlu a plně rozvinout svou bytost. Já chci uznávat jen to, co vím.

Ahriman *(slyšitelný jen pro Stradera):*
A přece nevíš, jak slepě sama sebe svou pyšnou silou vedeš do temnoty. Bude ti sloužit, Stradere, v tom díle, jehož z mých sil směle ses domohl. Nepotřebuje k tomu věřit v ducha, jenž zdá se její pýše nevhodný.

Bedřich Geist: Cesty mystů jsou opravdu lákavé;
příště mi nemá chybět na píli
důkladně se oddat celé moudrosti,
k níž mohu přijít ze slov chrámových.

Michael Edelmann:
Duševní popudy k pravdě mě vedou
k duchovému světlu; ušlechtilá nauka,
nyní tak zářící do života lidí,
jistě ve mně najde nejlepšího žáka.

Jiří Wahrmond:
Vždy jsem byl hluboce pohnut vším,
co se mi odhalilo mnohými zdroji
z duchovních pokladů vzácné mystiky;
celým srdcem chci usilovat dál.

Ahriman *(slyšitelný jen pro Stradera):*
Ti to míní dobře; jejich úsilí však sedí
jen v horních vrstvách jejich duševního žití.
Co tedy nevědomky z velkých pokladů
dosud skrývají v duchových základech,
to mohu ještě dlouho silně využívat.
Také ti se jeví potřebnými mému cíli,
který chce Straderovo dílo v hrdém lesku
vyvinout v pozemském životě lidí.

Maria Treufels:
Zdravý smysl pro život sám ze sebe
přinese duši i plody duchovní,
když lidé spojí úctu před vesmírem
s jasným pohledem do skutečností.

Ahriman *(slyšitelný jen pro Stradera):*
Ta mluví o skutečnosti ve snu;
patrně lépe se jí snívá při bdění.
Teď mi bude špatné služby konat;
lepší snad až v jejím příštím žití;
jenže se pak zjeví jako okultista
a lidem bude popisovat jejich život
podle potřeby až k prapočátkům Země.
Ale věrnost sotva správně ocení.
V dřívějším žití Stradera zle plísnila
a teď ho vychvaluje; to se mění.
Z ní bude mít větší radost Lucifer.

Františka Demut:
Mystiky vážná říš, ta jednou
utvoří lidskou bytost jako celek,
budou-li myšlenky pěstovány city

a city se myšlenkami dají vést.

Kateřina Ratsam:

Lidé se přece snaží vidět světlo.
Ale často tak činí docela zvláště;
nejprve je uhasí a pak se diví,
že v temnotě je nikde nenacházejí.

Ahriman

(slyšitelný jen pro Stradera):

Takové jsou duše, jež by rády cítily
jako pravý pocit blaha dobré mluvení;
jenže spodní půdě chybí na pevnosti.
Ony samy sice mně přístupné nejsou,
ale v budoucnu přec mnohé vykonají,
co mi může přinést velmi dobré plody.
Ještě dlouho nejsou tím, za co se mají.

Bernard Redlich:

Když chybí opatrnost v snaze o poznání,
jenž vzdušné zámky může fantazie přinést
k řešení všech světových záhad,
jež přece přísné myšlení jen může zvládnout.

Hermína Hauser:

Věci světa se musí stále měnit,
má-li se úplně vyvinout všechno bytí;
kdo si může přát, aby vše zůstalo,
postrádá sílu k chápání života.

Kašpar Stürmer:

Žít ve fantaziích přece jen znamená
uloupit lidské duši ony síly,
jimiž se činí silnou, aby sobě a druhým
prokázala v životě náležitě služby.

Marie Kühne:

Duše, která sebe zakrnět chce nechat,
necht' podle zevních sil se utváří;
správný člověk však bude chtít vyvinout
jen osobnost, v níž je bytost jeho skrytá.

Ahriman

(slyšitelný jen pro Stradera):

Co skrývají tyto duše, je pouze lidské;
nedá se vědět, čeho ještě dosáhnou;
o ně se může pokusit Lucifer;
když jim navodí víru, aby co nejvíc
vyvíjeli jen svou vlastní sílu duše,
potom snad ještě nejsou mu ztraceni.

Ferdinand Reinecke:

Kdo správně chápat chce záhady světa,

nechť čeká, až rozum a pravý smysl
samy sebou se jeho životu otevřou.
A kdo se do života vpravit chce,
nechť bere, co mu prospívá a činí radost.
Hledat nejprv po všech moudrých naukách
a slabému člověku dávat vysoké cíle,
to nevede na této Zemi k ničemu.

Ahriman

(slyšitelný jen pro Stradera):

Tento je vyvolen za filozofa,
v příštím životě jím také bude.
S ním si jenom účet vyrovnám.
Ze dvanácti vždy potřebuji sedm
pro sebe a pět dám bratru Luciferovi.
Čas od času pozoruji lidi
a bádám, jací jsou a co jen umějí.
A když jsem si už dvanáct vyvolil,
pak hledat dál mi není více třeba.
Přijdu-li totiž počtem k třináctému,
ten se zjevně rovná tomu prvnímu.
Když si pak těch dvanáct mohu přivést
po způsobu jejich duše ve svou říši,
tu je musí také následovat druzí.
(Pro sebe; aby to Strader neslyšel, zacpe mu uši.)
Jenže nic se mi z toho dosud nepovedlo.
Země se mi poddat nechtěla.
chci však usilovat do věčností,
až zvítězit - se mi snad podaří.
Co není ztraceno, to se má využít.
(To další zase, aby to Strader slyšel.)
Jak vidíš, nenadělám krásných slov,
zalíbit se lidem opravdu nechci.
Kdo si chce pěkně stavěnými řečmi
přinášet nadšení pro svoje cíle,
musí se odebrat do jiných světů.
Kdo však s rozumem a smyslem pro pravdu
vidí věci, jež mnou se tu dějí,
může poznat, že u mě jsou ty síly,
bez nichž se přece dítko lidská
musí ztratit v pozemském bytí.
Dokonce mě potřebují i světy bohů;
neboť teprve tehdy mi odvádějí duše,
až v jejich základech já se uplatním.
Mým odpůrcům když se pak podaří
svést lidi k domnění, že mé bytí
je ve vesmíru postradatelné, pak
ovšem zdá se duším o vyšších světech,
ale velká síla ve vývoji Země vysychá.

Strader:

Spatřuješ ve mně duši, jež následovat

by tě mohla a dát ti svoje síly.
A co jsem tu viděl, zdá se ukazovat,
že jen nedostatek rozumu a silné myslí
je to, co dělá lidi tvými odpůrci.
Opravdu ti není třeba krásných slov;
naznačit ubohým těm lidem jejich osud
skoro až posměšně se ti zalíbilo.

Musím si přiznat, že dobrým se mi zdá,
co chceš těm lidským duším dávat.
Vždyť sebou se jen obohatit mohou
na síle k dobru, a získat na zlu,
jen pokud už dříve byli zlí.
Tvůj posměch museli by sami lidé
uvalit z nejhlubšího srdce nad sebou,
kdyby se jen dokázali lépe poznávat.

Co se to však z duše mé zde vytrhuje;
říkám slova, která mě budou ničit,
jakmile správnými je shledám na Zemi.

Ty tak myslet musíš, nemohu jinak
než shledat pravdivým, cos řekl právě;
ale pravdou je to jen na tomto místě
a omylem stane se to pro svět pozemský,
osvědčí-li se to tam, jak se to jeví zde.
Jít dále se svým lidským myšlením
zde nesmím ... to je teď u svého konce -.

V drsných slovech tvých bolest
z tebe zní; a bolestí jsou také ve mně.

Když tě pozoruji, - mohu - jen zaplakat.
(Rychle odchází.)
*(Vystoupí Maria a Thomasius, oba při plném vědomí, takže
všechno, co se děje, mohou slyšet a vědomě mluvit.)*

Thomasius:

Marie, ze všech stran sem srší strach,
zhušťuje se a do mé bytosti se tiskne; -
kde najdu sílu k niternému odporu?

Maria:

Můj vážný svatý slib vyzařuje sílu;
a tvá duše může ten tlak snést,
chceš-li pociťovat spásné působení.

Ahriman

(pro sebe):
Ti jsou mi posláni Benedictem;
vedl je tak, že mě rozpoznají,
jakmile mě vycítí v mé říši.

(Dále mluví tak, aby Thomasius a Maria to mohli slyšet.)

Thomasie, tvé první kroky ke světlu,
které hledáš v základech své bytosti,
musel strážce do mé říše vést.

Pravdu ti mohu dát, leč v bolestech,
jimiž tak mnohé tisíciletí už strádám,
neboť pravda mě tu sice může najít,
ale než se odváží vstoupit mou branou,
musí se nejprve odloučit od radosti.

Thomasius: Takže bez radosti mám pohlížet k duši,
již vidět musím horoucně si přát.

Ahriman: Přání obšťastňuje, může-li se pěstovat
duševním teplem; ale zde přání mrznou
a v chladu takto musí ještě žít.

Maria: A do věčně prázdných plání ledových
smím doprovázet přítele, kde světlo
se mu vyprošťuje, jež musí tvořit duchové,
když síly životní jsou ochromeny tmou.
Thomasie, vyciťuj duševní svou moc.
(Na prahu se objevuje strážce.)

Ahriman: Strážce sám ti musí přinést světlo,
po němž v této době tak horoucně toužíš.

Thomasius: Budu moci vidět Teodoru!

Strážce: Duše stavějící se před tebe
na mém prahu v oné schráně,
kterou pozemsky nosila před mnoha lety,
vznítla ve vážné chvíli tvého života
v nejhlubších tvých duševních základech
nejsilnější lásku v tobě ukrytou. -
Protože jsi ještě stál mimo tuto říši
a o vstup teprve chtěl jsi mne prosit,
zjevila se ti obrazně, a jen v obraze
je možné blouznění přáním zrozené;
nyní však máš mít možnost vidět pravdivě
tu duši, která za dávno zašlého života
přebývala ve starci, jehož jsi spatřil.

Thomasius: Vidím ho zas, v tom dlouhém šatě,
důstojného starce s vážnou tváří.
Ó duše, která v této schráně žilas,
proč se mi tak dlouho ukrýváš.
Musí, smí to být jedině Teodora.
Ó, z obrazného života, dřív zastřeného,
skutečnost se už vytváří - Teo ... já sám.

(Při hláskách Teo se objevuje dvojník.)

Dvojník *(přistupuje zcela blízko k Thomasiovi):*
Poznávej mě - a ve mně spatřuj sebe.

Maria: A následovat tě smím v základy světů,
v nichž cítění bohů si duše vydobývají
vítězstvími, která jsou zničující,
a ze zničení směle vyvzdorují bytí.
(Rachot hromu, a nastane temnota.)

(Opona.)

DEVÁTÝ OBRAZ

*Ranní vlídně prosluněná krajina, v pozadí město s mnoha továrními
budovami.*

*Při volné chůzi sem a tam rozmlouvají mezi sebou:
Benedictus, Capesius, Maria, Thomasius, Strader.*

Capesius: Zde je to místo, kde v mírném světle
ranního slunce se Benedictus často
věnuje žákům, kteří v zasvěcené náladě
smějí naslouchat slovům jeho moudrosti.
Tam na druhé straně je to, co nelítostně
musí duše odloučit od všeho krásného,
co Boží příroda zde požehnaně skýtá.
V pustém moři domů toho města vždy
dobrotivě se Benedictus namáhá mírnit
laskavými činy utrpení lidí.
Když ale svým žákům v moudrosti
zvěstuje lidskými slovy duchový svět,
chce najít srdce, slunečně otevřená
svobodnými tvůrčími mocnostmi,
jež se tu zjevují k probuzení duší.
Také mně se teď smí zjevit to štěstí,
jež lidem mohou přinést jeho slova.
S láskou položil na sebe břemeno
v duchu mě vést do duchového světa.
Tak tedy jsem, když se smím cítit
jemu nablízku, daný sám sobě zas.

Benedictus *(přistupuje):*
V kruhu mých žáků se má v budoucnu
svobodným činem tvým a těch druhých
rozvázat uzel z nitek předených
karmou v pozemském vývoji lidí.
To, co jsi prožil, musí tomu sloužit.
V lidských srdcích sledujících věrně
a oddaně pokyn, jemuž sloužím sám,

může tvá síla najít všechny pomocníky,
s nimiž ve spojení dokonáš dílo,
k němuž jsi v duchu připraven.

Capesius: Poznal jsem vás a chci vás následovat.
Když jsem se ubytoval ve své duši,
poté kdy bytostně jsem mohl slyšet
vaše slova v světech duchových
a vy přivedl jste mě zas k sobě:
tu směl jsem zřít v duchovém světle
cíle, jimž v běhu pozemského bytí
mají sloužit pozdější mé životy.
A mohu nyní vědět, že jste zvolil
vyjevit mně cesty pravé.

Benedictus: Thomasius a Strader jsou schopni
spolu s tebou v budoucnu vytvořit mnohé,
co v správném smyslu napomáhá blahu lidí.
Duševní síly, které ti dva mají,
účinně od prapočátku Země
takovým způsobem si připravili,
že se mohou v běhu světa s duchem tvým
teď silně do trojice semknout.

Capesius: Přísným silám osudu tedy, jež zprvu
nepochopitelnými mně zůstat musely,
mám co děkovat, že v pravé chvíli
se mi mohly odkrýt mé životní cíle.
(V přemýšlení se na chvíli odmlčí.)
Jak jen podivuhodně jste mě vedl;
nejprv se mi zdálo, že zbytečně se snažím
se svým duchem skutečně se dostat
do oněch světů, které vaše slova
myšlenkově staví před duši.
Dlouho jen myšlenky jsem mohl najít,
když jsem se zahloubal do vašich spisů.
A pak, jakoby náhle, byl kolem mě
duchový svět v plné své podstatě;
sotva jsem se uměl ještě vpravit
ve svůj, mně obvyklý, svět dřívější.

Benedictus: Ten by svou velkou působící silou
duchový život ti stále jen skrýval,
kdyby jej život duchový silnější podstatou
neztlumil k lehkému stínovému bytí.
Proto s plným duchovním zřením
budeš se muset poznat na onom prahu,
jenž druhým duševní oko teprve otvírá.
(Při posledních slovech Capesiových přistupuje Strader; tito

tři

odcházejí, a po chvíli přichází zase nazpět Benedictus se Straderem.)

Strader: Byla to hluboká bolest, v mém nitru se tvořící v těžký duševní tlak, co jsem cítil, když jsem přišel k sobě a poznal se zase ve svém těle, z něhož mě vaše slova vyvedla. Z temného života duše mi nejprve zůstala trýzeň, však nebyl to jen žal; neboť mi zrodila vzpomínku na vše, co jsem prožil, než jsem s úděsem zřel, jak jsem zakusil před Ahrimanem, že se tam znehybňuje všechno myšlení. A sebe jsem se musel ptát, proč slova Benedictova mě přenesla do této říše, kde se s dušemi pouze počítá a každá se jen hodnotí, jak se má podrobti cílům, které si chce tvořit ona mocnost z mého výkonu. Z počtu lidí si moudře chtěla dvanáct jich ke svému dílu zvolit.

Benedictus: Jistě je ti známo, proč se ti blížily ty duše, které ti Ahriman ukázal, když se chtěl vtlačit do jejich osudu.

Strader: Také to mi zjevila ta bolest. Ukázala mi, co k tomu bratrstvu, jež se teď shledalo ve svazku mystů, mě pojilo v dávno zašlém bytí zemském, a lidé, zjevující se ve své podstatě, jak tehdy se ke mně stavěli. A mohl jsem pocítit, že Ahriman chce využít tohoto pouta, jež určitě se na mě pověsí dalšími životy.

Benedictus: Mocnosti světové řídí své činy tak, aby přiměřeně podle míry a počtu vždy se sjednotily s vývojem světa. Náznak, jak se takový pořádek koná, jasně se ukazuje zevním smyslům, když sledují Slunce na jeho cestě dvanácti podobami souhvězdí. Jak se má Slunce k těmto podobám, to ukazuje, jak v postupném běhu dlouhých dob se věci dějí na Zemi. Tak chtěl Ahriman duše těch lidí k tobě poutaných, zformovat k silám, z nichž může zářit tvá práce.

Chtěl tak podle míry a podle počtu
k jejich druhu duše připoutat ten tvůj.

- Strader:** Smysl počtu a míry jsem poznal,
tak se mi také podaří, svůj výkon
z Ahrimanova dosahu vyvést
a účinně obětovat bohům Země.
- Benedictus:** Poznat smysl čísel ve vesmíru
tys musel mocí Ahrimanovou;
Pro tvůj duševní směr to bylo nutné.
Duchovní žakovství tě vedlo
v tuto říš, s kterou ses musel seznámit,
aby tvůrčí tvá síla ti správně vykvetla.
*(Oba odcházejí pryč; z druhé strany přichází Maria a
Thomasius.)*
- Maria:** Jane, tvá duše si vydobyla poznání
z chladných oblastí pravdy.
A dál už nebudeš obrazně tkát,
co duše v těle jen snivě žijí.
Vždyť vzdálené vývoji světa jsou myšlenky,
které jen samy ze sebe se plodit chtějí.
- Thomasius:** A že tak činí, je dílem sebelásky,
jež se chce jak žízeň po vědění tvářit.
- Maria:** Kdo se chce účinně lidskému vývoji
věnovat a konat díla, jež jako síly
bytostně se v běhu času chovají,
svěřit se musí nejprve mocností,
v hloubce skutečností bojem vnášejších
míru a počet do pořádku i zmatku.
V pravdě je poznání životem,
jenž v duších může se stát zjevný,
když duše zážitek z oblastí ducha
ve vzpomínce v pozemská těla vnesou.
- Thomasius:** Tak je mi předkreslen běh mého žití.
Co jsem, musím pociťovat jako dvojnost.
Pomocí Benedictovou a tvou jsem bytostí,
která je sama pro sebe a jejíž síly
mému vlastnímu člověku, jenž ve mně
se ještě hýbe, vůbec nenáleží.
Co jste mi dali, je člověk sám pro sebe,
jenž druhým lidem ochotně musí dát,
čeho se mu dostalo duchovním žakovstvím.
Ten nechť se věnuje světu, jak může;
nesmí se však rušivě do toho člověka
vměšovat nic z onoho druhého, jenž teprv

na počátku pravého sebepoznání se tuší.
Tento jak svět pro sebe se bude dále vést,
když se jeho vlastní síla a vaše pomoc
v budoucnu mu stanou osud ztvárňující.

Maria: Kráčíš-li v pravdě anebo omylu,
vždy udržet si můžeš otevřený výhled
umožňující dál pronikat tvé duši,
když statečně poneseš nezbytnosti
pocházející z podstaty duchové říše.

(Opona padá.)

DESÁTÝ OBRAZ

Chrám mystického svazku vystupujícího v prvním a druhém obraze. Nejprve stojí na východě Benedictus a Hilarius, na jihu Bellicosus a Torquatus, na západě Trautmann; pak vstoupí Thomasius, Capesius, Strader, potom Maria, Felix Balde, Baldova žena, později duše Teodory a nakonec čtyři duševní síly.

Benedictus: Svým duším odhalili moji žáci
duchové světlo takovým způsobem,
který je přiměřený jejich osudu.
Co si vydobyli, to mají učinit
plodným jeden pro druhého.
To se může stát jen tehdy,
když na zasvěceném místě jejich síly,
spořádané podle měř a počtu,
spojit k vyšší jednotě se chtějí,
která teprv může k pravému životu budit,
co jednotlivě musí zůstat v pouhém bytí.
Žáci stojí na prahu posvátného chrámu.
Jejich duše necht' se sjednocují
a podle pravidel zaznamenaných
v osudové knize světů, souznějí, -
aby mohla působit harmonie duchů,
což pro sebe vykonat jsou neschopni.
Cos nového přinesou ke všemu starému,
co od pravěkých dnů důstojně tu vládne.
K vám, bratři, přivádím ty žáky,
jež duchovými světy a zkouškou duševní
sem nastoupit museli svou cestu.
V úctě si budou vážit mravů svěcení
a prastarých svatých obyčejů mystů,
jak světelná moc ducha se tu dávajících.
Vám, kteří vysoké duchovní služby
jste věrně po mnoho let směli vést,
v budoucnu se jiné dílo svěří.
Osud světa volá do posvátných chrámů

syny lidské jen k určitým dobám
a když se jejich síly v službě vyčerpaly,
vyzývá je potom k působení jinému.
Před svou zkouškou stál samotný chrám,
a omyl člověka jednoho jej musel,
tohoto strážce světla, v těžké hodině
světového osudu chránit před temnotou.
Thomasius rozpoznal věděním
v duších lidí nevědomě vládnoucím,
že cesta k posvátnému chrámu mystů
jej nesmí vést přes jeho práh,
dokud nepřekročil onen druhý,
jehož je tento pouhým znamením.
Tak sám tedy zas uzavřel ty dveře,
jež v lásce chtěli jste mu otevřít.
Znovu k vám přijde teď jak člověk jiný
a s důstojností přijme vaše svěcení.

Hilarius:

V pokoře zde obětují naše duše
duchu, co nese plody v nitru lidí.
A chtějí usilovat, aby vlastní vůle
zjevením vůle duchovní se stala.
Chrám je vedený světovou moudrostí
neomylně nesoucí do příštích dob.
Ukázali jste nám směr, jenž sami
v knize světového osudu jste směli číst,
když vaši žáci procházeli zkouškou. -
Uvedte je tedy do našeho místa svěcení,
aby svou práci mohli navázat k té naší.

*(Nyní na zaklepaní Hilariovo vstupují do chrámu Thomasius,
Capesius, Maria, Felix Balde, Baldova žena a Strader;
a Torquatus vedou vstupující tak, aby Thomasius se postavil
Benedicta a Hilaria, Capesius před Bellicosa a Torquata,
před Trautmanna, a Maria s Felixem a Baldovou ženou, aby
postavili do středu chrámu.)*

*Trautmann
před
Strader
se*

Hilarius:

Můj synu, slova na tomto místě
pronesená, nevede-li řečníka
samotná pravda, vytvářejí vinu
duchovně křičící k duchovým světům.
Jak velká je vina, tak mocné i síly,
jež se z ní vyvinou a zhoubně zasáhnou
řečníka nehodného služby své.
S vědomím účinku svých chrámových slov
se snažil ten, kdo stojí před tebou,
podle svých sil duchu prokazovat službu
na tomto svatém symbolu světla,
které osvětluje naši Zemi z východu.
Je to vůle osudu, že v budoucnosti
ty máš službou stát na tomto místě.

Kdo tě smí zasvětit v tvou hodnost
a klíč ti předat svého úřadu,
dává ti s sebou i účinné požehnání,
jehož je schopen, úměrné důstojnosti,
s níž sloužil svatým mravům.

Thomasius: Vznešený Mistře, jen opovážlivost
vpravdě by mohla ve slabém člověku,
který v těle se nyní vám smí ukázat,
mít přání, aby byl nástupcem vaším
na prastarém svatém místě svěcení.
Ten není hoden ani jediným krokem
vstoupit na práh mystického chrámu;
avšak co si pro sebe nesměl přát,
to v pokoře přijato být musí,,
neboť z nutností chtěly osudové moci
na jeho duši seslat to volání.
Ne já, jaký jsem v životě, a duchovně
jak úplně bezcenný se viděl nedávno,
jsem si dovolil vstoupit na toto místo.
Ale tomu člověku, zde viditelně stojícímu,
vetvořil Benedictus a má přítelkyně
člověka druhého, jemuž budoucně
má ten první být nositelem pouhým.
Duchovní žakovství mi propůjčilo
takové "Já", které se může prokázat silou
a vlastní tvoření rozvinout i tehdy,
když ještě velkou dálku si musí nositel
uvědomovat od nejvyšších duševních cílů.
Nastane-li mu v tom stavu povinnost
druhého člověka, který v něm procítá,
vydat do služby pozemskému vývoji,
vždy jako nejpřísnější pravidlo života
musí mu svítit před duchovním okem,
aby nic z vlastní bytosti se netlačilo
rušivě do práce, již nevykonává on,
ale má vykonat jeho druhé "Já".
Bude skrytě působit sám v sobě,
aby se jednou mohl stát tím, o čem ví,
že v dálném budoucnu je cílem jeho bytosti.
Své vlastní starosti ponese životem
v duševním nitru pevně uzavřeny.
Že se svou vlastní bytostí lidskou
jsem do chrámu vstoupiti nemohl,
řekl jsem vám, když jste mě prve volali.
Kdo nyní jako jiný se mu svěřuje,
vidí, že je mu osudem již uloženo
jako povinnost konat z tohoto místa
strážnou službu při následcích své práce,
dokud mu to přikazovat bude duch.

Torquatus   *(k Capesiovi):*
Capesie, nadále ty budeš na tomto místě,
kde moudrostí má proudit láska,
jak teple polední síla Slunce proudí,
konat vysokou službu chrámu svěcení.
Kdo zde ve smyslu mystického díla
chce obětovat duchu, musí vidět nebezpečí.
Neboť na tomto místě se může Lucifer
k pěstiteli dobré služby duchovní
vždy tajuplně blížit a každému slovu
vtisknout pečeť protivníka bohů.
Tys před trůnem toho protivníka stál
a viděls, co z jeho konání plyne;
pro svůj úřad jsi tedy připraven.

Capesius: Kdo viděl říši protivníka tak,
jak chtěly dopřát osudové moci mně,
ten ví, že dobro a zlo jsou jenom slova,
jimž lidé sotva rozumějí.
Kdo Lucifera pouze zlým chce nazvat,
nechť také řekne, že je oheň zlý,
když jeho moc může usmrtit život,
a zlá je voda, protože v ní člověk
přec také může utonout.

Torquatus: Lucifer
zlý se ti jeví tedy něčím jiným
než tím, co znamená sám sebou.

Capesius: Světový duch, jenž kdys počátkem Země
lidským duším mohl přinést světlo,
musí ve vesmíru vykonávat služby,
jež samy o sobě zlými ani dobrými
neprokazují se duchům poučeným o tom,
co se jako nutnost ukazuje.
Dobro se pokazí, když je používá
zlá mysl přinášející zkázu;
a zdánlivé zlo se mění v dobro,
když dobré bytosti mu dají směr.

Torquatus: Takže víš, čeho ti stále bude třeba,
když budeš stát na tomto místě. -
Síly zjevující se ve vesmíru
nehodnotí láska nějakým úsudkem.
Ty oceňuje, jak se chtějí zplodit,
a táže se, jak sama upotřebit smí,
co ze základu světů se může tvořit v bytí.

Benedictus: Láska však často mluví slovy tichými

a v duševních základech potřebuje oporu.
Na tomto místě se má spojit se vším,
co podle světových zákonů zde
v ušlechtilé trojici se duchu zasvěcuje.
Maria sjednotí své dílo s vaším.
Co přislíbila v Luciferově dosahu,
nechť vyzařuje zde své síly.

Maria:

Hluboká slova mluvil Capesius,
pravdu zjevující, když se správně
rozvazují duchu, jenž může lidem
ukázat lásku ve vývoji Země;
která však hromadí omyl na omyl,
jsou-li tvořena zlým míněním
a v duších se proměňují k zlému.
Je jisté, že Lucifer se zjevuje
duchovnímu oku v nositeli světla,
kloní-li se zření k duchovým dálkám.
Ale duševní bytost člověka chce také
probudit v sobě, ve vlastním nitru,
co v obdivu smí pouze spatřovat.
Krásu Luciferovu nechť vidí,
ale jeho moci nesmí propadnout,
aby Lucifer nemohl působit v nitru.
Tento nositel světla když září moudrost
a světy plní hrdým smyslem k sobě
a skvělostí svou všem bytostem svítí
ve svém smělém bytí vzorem svébytnosti,
pak na něm smí si nitro duše
utvořit představu toho, co mysl těšíc
a radost moudrosti kol sebe záříc
sebe prožívá a sebe na životě miluje.
Lidé však jsou před všemi jinými duchy
potřební onoho Boha, jenž nejen obdivu
si žádá, když zjevuje se v lesku
mimo duši jen v jsoucnu zevním, -
nýbrž teprv pak září nejvyšší svou mocí,
když přebývá v samém nitru duše
a v smrti láskyplně život zvěstuje.
Člověk se smí obracet k Luciferovi,
aby s nadšením lesk a krásu vyciřoval:
tak má pak umět prožívat sám sebe
a ne za vlastní bytost jeho chtít;
člověk však volá k tomu duchu druhému,
když dovede sám sebe správně pochopit;
pro pozemskou duši je to cíl lásky:
Ne já, v mém bytí žije Kristus.

Benedictus

(obrácen k Marii):

Když její duše se přikloní k duchu,

jak to přislíbila před Luciferem,
pak z její síly bude zářit chrámu,
co mu ukáže cesty k spasení Země,
a Kristus bude v posvátném místě moudrosti
hřejivě svítit duchovým smyslem lásky.
A co tím sama může přinést světu,
je poutáno k vlastní cestě jejího bytí
jedním z oněch osudových uzlů
tvořených karmou lidských životů na Zemi.
V životě dávno zašlém odvrátila
syna od otce; a nazpět zase
přivádí teď syna tomu otci.
Duše oživující Thomasia byla
v dřívějším životě, jako syn s otcem,
pokrevně spojena s duší,
jež se teď vyciťuje v Capesiovi.
Dluh Marie nebude už otec
žádat od ní silou Lucifera,
neboť ta jej vyhladí mocí Kristovou.

Bellicosus *(mluví k Hilariovi a Benedictovi, a občas se obrátí k Felixu Baldemu a k Baldově ženě):*

Do míst zasvěcení svítí světlo
silně proudící z duchových výšin,
když duše je mohou důstojně přijmout.
Ale vznešené moci moudrosti,
takto se zjevující v chrámech mystů,
zvolily si také jiné cesty k duším. -
Zřetelně věští této doby znamení,
že se mají všechny cesty sjednotit.
Chrám se musí spojit s dušemi,
jež k jeho druhu světla nedosáhly
a přesto jsou vskutku také osvíceny.
V paní Felicii a v otci Felixovi
vstupují v toto posvátné místo lidé,
kteří sem hojně světla mohou vnést.

Baldova žena: Mohu vyprávět jen pohádkové obrazy,
které se ve mně tvoří samy od sebe -
a vím o jejich zřídlech duchovních jen to,
o čem mi tak často mluvil Capesius.
V pokoře musím věřit, co jsem slyšela,
když mi říkal o uzpůsobení mé duše;
a tak přijímám i to, naznačujete-li,
proč také mě chrám zavolal.

Felix Balde: Nenásledoval jsem jen zevního volání
vyslaného ke mně strážcem tohoto chrámu;
věrný cíli své duchovní stezky
obrátil jsem se k síle ve svém nitru

vždy jako můj vůdce prikazující,
kam zaměřit mám svoje kroky,
aby co nejlépe se mohlo dokonat,
co v duchu předurčeno mému žití.
Tentokrát jsem byl zřetelně odkázán
k cestě, která je teď v duchovním životě
vykázaná žákům Benedictovým.
Zřením se mi předem vyjevily znaky,
které zase nacházím zde v chrámu.
Často když sestoupila má duše do hlubin
a všechno vlastní bytí bylo rozptýleno,
a trpělivost a síla když se daly udržet
v teskné samotě, stále se mi blížící,
nežli smím pocítit duchové světlo,
pak vesmír jsem cítil spřízněný se mnou;
a brzy jsem se nacházel v tom světě,
který mi zjevoval základy jsoucná.
Na této pouti duchovní jsem často býval
v chrámech, s nimiž chrám, zde hovořící
k smyslům spřízněný se mi zdál tak,
jak spřízněno se musí jevit písmo,
co obraz řeči, s mluvenými hláskami.

Trautmann

(k Straderovi):

Můj milý Stradere, tobě je zamýšleno
mluvit budoucně v chrámu takovým slovem,
které se vším, co má zvěstovat Thomasius,
srovnává se tak, jako se má západ Slunce
k nadějnému svitu světla nad ránem.
A to slovo pojímá do svého smyslu
žádostivě té mocnosti působení,
která ve tvé zkoušce se ti ukázala.
Tys musel stát na duchovém místě
prikazujícím nečinnost všemu myšlení.
Jako tvá ruka vždy musela by vést
kladivo jen do prázdna, a vlastní síla
nemohla by si uvědomit sebe,
kdyby neuhodila na kovadlinu,
tak nemohlo by přijít k sobě myšlení,
kdyby mu nepřekážel Ahriman.
V životě tvém tě vedlo všechno myšlení
k odporům, jež do duše ti vnášely
bolesti a těžké pochybnosti.
Učil ses v nich myšlením se poznávat,
jak světlo přece jen odleskem
se může spatřit v zářivé své síle.
Na tomto místě slovo služebníka chrámu
v obraze ukazuje odlesk života.

Strader:

Opravdu, to světlo myšlení jen odleskem

dlouho svítilo do mého bytí;
ale také se mi celých sedm let
ve své jasné záři ukazoval duch
a zjevoval mé duši ony světy,
před nimiž se má myšlenka dříve
vždy v pochybách a trýzni zastavila.
A toto světlo, zniterněné,
navěky nesmí v mé duši odumřít,
mám-li najít cestu k duchovnímu cíli
a z mého tvoření má plynout spása.

Teodora *(stává se viditelnou na Straderově straně jako duchová bytost):*

To světlo jsem ti směla vydobýt,
neboť k mému světlu spěla tvoje síla,
když naplněnou se tvá doba chtěla jevit.

Strader: Tak bude tvé světlo, posle duchovní,
zářit všemi slovy, jež z mé duše
se vyprostí na tomto místě.

Se mnou je teď i bytost Teodory
zasvěcena svaté službě chrámové.

*(V doutnajícím světelném oblaku se zjevují Filia, Astrid, Luna
a druhá Filia.)*

Druhá Filia: Obětující myšlenky
stoupají z míst svěcení
v základy pra-světů;
co žije v duších,
co svítí v duchu,
světu tvarů se vzdaluje;
a světové moci se sklání
milostivě k člověku,
aby zapálily
na duševních silách
světlo duchové.

Filia: Chci vyprosit od světových duchů,
aby světlo jejich bytosti
uchovalo smysl duševní
a zvuk jejich slov
rozvázal duchovní sluch,
aby nemohlo uhasnout,
co bylo probuzeno
na duševních cestách
v životě člověka.

Astrid: Chci proudění lásky,
světy oteplující,
přivést k duchu

zasvěcencům;
aby nálada svěcení
v lidských srdcích
mohla se udržet.

Luna: Chci od pra-mocností
vymodlit odvahu a sílu
a učinit je pomocníky
vůle obětní;
aby mohla proměnit,
co doby spatřují,
v duchovou setbu
pro věčnosti.

*(Opona padá, při čemž všechny osoby
i Teodora, Filia, Astrid, Luna a druhá Filia zůstávají v chrámu.)*

Konec třetího dramatu.